

Europaparlamentet
Generaldirektoratet för EU-intern politik
Direktoratet för struktur- och sammanhållningspolitik
Forskning för CULT-utskottet (kultur och utbildning)

En europeisk strategi för flerspråkighet: fördelar och kostnader.

(finns på engelska

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_SV.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_SV.pdf))

Generaldirektoratet för EU-intern politik
Utredningsavdelning B: Struktur- och sammanhållningspolitiken
Kultur och utbildning

Forskning för CULT-utskottet – Europeiska strategin för flerspråkighet: fördelar och kostnader.

Detta dokument begärdes av Europaparlamentets utskott för kultur och utbildning.

Författare:

Michele Gazzola, Research Group in Languages and Economics ("REAL-gruppen"), institutionen för utbildningsstudier vid Humboldt-Universität zu Berlin och Institutet för etniska studier, Ljubljana, Slovenien.

Ansvarig handläggare:

Parlamentarisk forskningsadministratör: Miklós Györffi

Projekt- och publikationsstöd: Jeanette Bell

Utredningsavdelning B: Struktur- och sammanhållningspolitik Europaparlamentet

B-1047 Bryssel

E-post: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Språkversioner: ursprunglig EN

Om redaktören:

För att kontakta utredningsavdelningen eller prenumerera på dess månatliga nyhetsbrev, skriv till:

poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuskriptet färdigställdes i oktober 2016. © Europeiska unionen, 2016

Originalutskrift: ISBN 978–92–823–9557–8 Doi: 10.2861/437739 QA-02–16–689-SV-C

Original PDF ISBN 978–92–823–9558–5 doi: 10.2861/491411 QA-02–16–689-SV-N

Originaldokumentet finns tillgängligt på Internet: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

**Översättning till franska av Pierre Dieumegard
för Europa-demokratin-Esperanto**

Översättningen har inte gjorts av översättare som är kvalificerade och finansierade av Europeiska unionen. Den kan (förmodligen) innehålla fel, men den har också några ytterligare förklaringar för att underlätta förståelsen för franska läsare, särskilt franska.

Det syftar till att göra det möjligt för fler medborgare och invånare i Europeiska unionen att förstå dokument som utarbetats av Europeiska unionen (och som finansieras genom deras bidrag).

Det är ett exempel på behovet av flerspråkighet i Europeiska unionen: utan översättningar är en stor del av befolkningen utesluten från debatten.

För tillförlitliga översättningar skulle det internationella esperanto-språket vara mycket användbart på grund av dess enkelhet, regelbundenhet och precision.

På Internet:

Europeiska federationen-Demokratio-Esperanto: <http://e-d-e.org/> eller <http://demokratio.eu>

Europa-demokrati-Esperanto (Frankrike): <http://e-d-e en/> contact@e-d-e.fr

Observera:

De åsikter som uttrycks i detta dokument faller helt under upphovsmannens ansvar och representerar inte nödvändigtvis Europaparlamentets officiella ståndpunkt.

Mångfaldigande och översättning för icke-kommersiella ändamål är tillåtet, förutsatt att källan anges, utgivaren informeras och förläggaren har fått en kopia.

Sammanfattning:

I denna rapport presenteras de olika resultaten av forskning om språkekonomi som tar upp för- och nackdelarna med flerspråkighet i ekonomin, samhället och EU:s institutioner. Dessa resultat ger en allmän, om än uppenbart begränsad, bild av behoven av en språkpolitik i den nuvarande europeiska flerspråkiga miljön. Ur detta perspektiv bedömer vi relevansen av de allmänna målen och rekommendationerna i den europeiska strategin för flerspråkighet (EMS). Dessutom sammanfattar vi tillgängliga bevis på de åtgärder och åtgärder som kommissionen vidtagit för att genomföra marknadsekonomisk status, och om möjligt presenterar vi uppgifter om deras fördelar och nackdelar.

Innehållsförteckning

1	MES och EU:s språkpolitik	9
1.1	Målen för marknadsekonomisk status	9
1.2	Fastställande av kostnader, fördelar och relevans för marknadsekonomisk status	13
2	Den flerspråkiga europeiska kontexten	18
2.1	Flerspråkig ekonomi	19
2.1.1	Språkfärdigheter som en form av humankapital	19
2.1.1.1	Inkomstskillnader	19
2.1.1.2	Sociala resultat	22
2.1.1.3	Anställbarhet	22
2.1.2	Språkens bidrag till BNP och handel	23
2.1.3	Språkpolitik och innovation	24
2.2	Ett flerspråkigt samhälle	25
2.2.1	Rörlighet, inkludering och formel "Moder tunga + 2"	26
2.2.2	Integration av migranter	32
2.3	Flerspråkiga institutioner	32
2.3.1	EU:s språkkodning är effektiv och rättvis	32
2.3.2	Den europeiska flerspråkigheten efter brexit	36
3	Genomförande av marknadsekonomisk status	38
3.1	Social sammanhållning, interkulturell dialog och europeisk integration	39
3.2	Livslång språkinlärning	40
3.3	Anställbarhet och konkurrenskraft	43
3.4	Främjande av språklig mångfald genom översättning	45
3.5	Flerspråkighetens externa dimension	47
4	Slutsatser	51
5	Referenser	55
6	Bilagor	61
6.1	Utbildningsnivåer enligt ISCED/ISCED 2011	61
6.2	Korrespondenser mellan ISCED-nivåerna 2011 och ISCED 1997	61
6.3	Färdigheter i engelska bland EU-medborgare som är 15 år och äldre, 2012	62
6.4	Uteslutna språk i 25 EU-länder, bosatta i åldern 25–64 år, 2013	63

Förteckning över förkortningar:

AES Vuxenutbildningsundersökning = Vuxenutbildningsundersökning
ADR Absolut (språklig) förlust av rösträtt = Absolut exkludering av språkrättigheter
Criti Caribbean Research Institute for Translation and Tolpretation = Caribbean Translation and Interpretation Research Institute
Gemensam referensram för språk = gemensam referensram för språk (europeisk)
EILC Erasmus Intensiva språkkurser = Erasmus Intensiva språkkurser
EMCI European Masters in Conference Interpreting = European Master in Conference Interpretation (European Master in Conference Interpretation)
EMT European Master in Translation = European Master in Translation
EPC:s europeiska patentkonvention = Europeiska patentkonventionen
EPO Europeiska patentverket = Europeiska patentverket
ESF Europeiska socialfonden = Europeiska socialfonden
ESM:s europeiska strategi för flerspråkighet = en europeisk strategi för flerspråkighet
Europeisk volontärtjänst = Europeisk volontärtjänst
Sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling = sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling
IAMLADP:s internationella årsmöte om språkarrangemang, Dokumentation och publikationer = årligt internationellt möte om språkarrangemang
late Interactive Terminology for Europe = Interactive Terminology for Europe
Immateriella rättigheter = immateriella rättigheter
ISCED International Standard Classification of Education = International Classification Type of Education (ISCED)
LILAMA Linguistisk politik för arbetsmarknaden = språkpolitik för arbetsmarknaden
LindWeb Språkbranschens webbplattform: webbplattform för språkindustrin
Programmet för livslångt lärande = programmet för livslångt lärande
LPP Språkpolitik och planering språkpolitik och planering
OLS Online Linguistic Support = Online Linguistic Support
MT@EC Maskinöversättning för offentliga förvaltningar = maskinöversättning för offentliga förvaltningar
Pimlico Främja, genomföra, kartlägga språk- och interkulturella kommunikationsstrategier i organisationer och företag = Främjande, genomförande, kartläggning av språkliga och interkulturella kommunikationsstrategier i organisationer och företag
RDR Relativ (språklig) förlust av rösträtt = Relativa exklusiv rättigheter (språklig)
Små och medelstora företag = små och medelstora företag
Voll Yrkesorienterad språkinläring = yrkesorienterad språkinläring
VTS Visiting Translator Scheme = gästöversättare program.

Tabellindex

Tabell 1: inkomstskillnader i Schweiz (män). Procentuellt resultat 20
Tabell 2: utmärkelser för språkkunskaper i olika europeiska länder. Procentuellt resultat 21
Tabell 3: Social avkastning på undervisning i främmande språk i Schweiz (män) 22
Tabell 4: EU-medborgare förklarar sig kunna föra ett samtal på minst två andra språk än modersmålet. Procentuellt resultat 27
Tabell 5: andelen utestängda från språk i EU. Procentuellt resultat 34
Tabell 6: andelen språk utestängda i EU efter brexit. Procentuellt resultat. 37
Tabell 7: Sammanfattning av Europeiska kommissionens åtgärder för att genomföra marknadsekonomisk status 49

Illustrationsindex

Figur 1: Utvärderingskriterier och policycykel 15

Figur 2: andel elever som lär sig minst två främmande språk i EU, 2000–2010 (källa: Europeiska kommissionen, 2012c:39) 28

Illustration 3: procentandel elever som lär sig engelska, franska och tyska på ISCED/ISCED-nivå 3 (allmän gymnasieutbildning = gymnasie), 2005–2010, källa: Europeiska kommissionen (2012 c: 40) 30

Allmän sammanfattning

Bakgrund och mål:

Den europeiska strategin för flerspråkighet (ESM) har tre allmänna socioekonomiska mål: att främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden, anställbarhet och tillväxt i Europa, stärka den sociala sammanhållningen, integrera migranter i den interkulturella dialogen och hantera flerspråkig kommunikation på ett effektivt och inkluderande sätt i en överstatlig demokrati. Att främja livslångt språkinläring och stödja översättning och tolkning är sätt att uppnå dessa mål. Denna rapport innehåller en allmän bedömning av relevansen av marknadsekonomisk status. Vi undersöker förhållandet mellan strategins mål och de problem som MES ska lösa.

En sådan bedömning görs mot bakgrund av de empiriska och teoretiska resultaten av den akademiska litteraturen i språkekonomi. Dessa resultat ger en allmän men begränsad bild av språkpolitikens behov i den nuvarande flerspråkiga europeiska miljön. I detta sammanhang bedömer vi relevansen av de övergripande målen och rekommendationerna för marknadsekonomisk status. Om en politik inte är relevant kommer den sannolikt inte att medföra några fördelar för samhället. I denna rapport diskuteras slutligen kommissionens åtgärder för att genomföra marknadsekonomisk status. I rapporten sammanfattas de bevis som finns tillgängliga för sådana åtgärder och, om möjligt, vi presenterar uppgifter om deras fördelar och nackdelar. Denna diskussion belyser de mål som kan komma att kräva mer stöd och vilken typ av uppgifter och information som behövs för att förbättra övervakningen av genomförandet av marknadsekonomisk status.

Resultat:

Det första allmänna målet för marknadsekonomisk status är att främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden, anställbarhet och tillväxt i Europa. Empirisk forskning i olika länder visar att kunskaper i främmande språk ger ekonomiska fördelar för individer i form av positiva inkomstskillnader. Mycket goda språkkunskaper belönas tydligare än begränsade språkkunskaper. Engelska har ett obestridligt ekonomiskt värde på den europeiska arbetsmarknaden, men det är inte den enda språkliga tillgången att investera i. I vissa sammanhang kan färdigheter i andra språk belönas bättre än engelska. Detta visar hur viktigt det är att undervisa och lära sig mer än ett främmande språk, i enlighet med Europeiska rådets rekommendationer som sammanfattas i formeln "moderspråk + två främmande språk" ($MT+2 = LM+2$). Positiv social lönsamhet i undervisningen i främmande språk visar att språkinläring är en värdefull investering för samhället som helhet. Även om främmande språkkunskapers betydelse för anställbarheten lyfts fram i olika EU-dokument är de empiriska bevis som ligger till grund för detta påstående fortfarande förhastade. Vissa studier visar att språkkunskaper bidrar till bruttonationalprodukten (BNP), men tyvärr gäller ingen av dessa studier EU-länderna. Kunskaper i värdlandets språk har en positiv effekt på migranternas arbetsinkomst och anställbarhet. Förekomsten av ett eller flera gemensamma språk ökar i hög grad handelsflödena mellan länder. När det gäller förhållandet mellan språk och teknisk innovation har det visat sig att språkpolitiken påverkar fördelningen av innovativa företags kostnader för att skydda immateriella rättigheter, särskilt patent.

Att stödja språkinläring för att främja rörlighet inom Europa och främja integration i värdlandet är ett mål för marknadsekonomisk status. Empiriska bevis bekräftar påståendet att språkinläring underlättar rörligheten. Om man talar värdlandets språk ökar migrationen till det landet med nästan fem. Att lära sig värdlandets officiella språk kan

dessutom underlätta inkluderingen. Goda och mycket goda kunskaper i främmande språk är dock ännu inte normen i EU. Endast en fjärdedel av EU-medborgarna säger att de kan tala minst två främmande språk. Denna procentandel förblev praktiskt taget konstant mellan 2001 och 2012. Lätthet på engelska är inte en universell "grundläggande kunskap" i Europa: endast 7 % av EU-medborgarna uppger att de kan tala engelska som främmande språk på en mycket god nivå. Medel- och elementära nivåer är överlägset vanligare. Generellt sett kan en språkpolitik som bygger på LM+ 2-formeln eller främjandet av ett enda fordonsspråk inte lösa spänningen mellan rörlighet och integration, eftersom den inte på ett tillfredsställande sätt tar itu med problemet med enskilda personers oförutsägbara rörlighetsmöjligheter. Ytterligare åtgärder kan behövas på europeisk och nationell nivå för att främja och underlätta rörlighet och inkludering. Att lära sig ett språk innan man reser utomlands och/eller omedelbart efter ankomsten till värdlandet bör bli mer tillgängligt och billigare. Tillhandahållandet av fler flerspråkiga offentliga tjänster och administrativa former på flera språk bör stödjas. Detta understryker vikten av översättning och tolkning för att hantera flerspråkig kommunikation i Europa.

Det tredje allmänna målet för marknadsekonomisk status är att främja flerspråkighet inom EU:s institutioner. Flerspråkighet är det effektivaste språksystemet för att förmedla information till EU-medborgarna. Andelen personer som skulle uteslutas om engelska var det enda officiella språket i EU skulle ligga i intervallet 45–80 % beroende på vilka indikatorer och uppgifter som används. En trespråkig politik baserad på engelska, franska och tyska skulle utesluta 26–50 % av EU:s vuxna invånare. Andelen människor som är utestängda är betydligt högre i södra och östra Europa. Dessutom tenderar ekonomiskt och socialt missgynnade personer att vara mindre benägna att tala främmande språk och riskerar därför att påverkas om EU upphör att använda sitt modersmål eller sitt grundskolespråk. Ur detta perspektiv bidrar flerspråkigheten till social sammanhållning. Det bör noteras att det inte bara är en allmän minskning av antalet språk som skulle leda till uteslutning. till och med en minskning av de nuvarande användningsområdena för det officiella språket har liknande effekter (t.ex. på Europeiska kommissionens webbsidor). Andelen utestängda språk i samband med enspråkig och/eller trespråkig politik kommer att öka efter Förenade kungarikets utträde ur EU. Detta understryker vikten av en flerspråkig strategi för EU:s externa kommunikation.

Sammanfattningsvis är de tre mål som anges i marknadsekonomisk status helt klart lämpliga, eftersom de är förenliga med de problem som strategin förväntas möta. Marknadsekonomisk status bör därför medföra olika fördelar för EU-medborgarna och den europeiska ekonomin. Mer skulle kunna göras för att minska spänningen mellan rörlighet och integration.

I den andra delen av denna rapport analyseras de åtgärder som kommissionen vidtagit för att genomföra marknadsekonomisk status. Det finns tre typer av sådana åtgärder. Den första är att samla in mycket användbara uppgifter om elevers och studenters kunskaper i främmande språk (t.ex. den första europeiska undersökningen om språkkunskaper) och uppgifter om vuxnas språkkunskaper (t.ex. Eurobarometerundersökning och vuxenutbildningsundersökning). Den andra omgången initiativ är publicering av dokument, webbplatser och rapporter som syftar till att öka medvetenheten om fördelarna med språklig mångfald och språkinläring i samhället och ekonomin. Avsaknaden av tydliga resultatindikatorer hindrar oss dock från att bedöma de slutliga effekterna och omfattningen av dessa initiativ. Den tredje typen av åtgärder består av direkt ekonomiskt stöd till språkinläring genom programmet för livslångt lärande och Europeiska

socialfonden. Programmet för livslångt lärande har finansierat olika projekt som rör språkinlärning, men bristen på tydliga resultatindikatorer gör det inte möjligt att bedöma projektens effektivitet och kostnadseffektivitet. Europeiska socialfonden har använts för språkutbildning som syftar till att förbättra invandrarnas anställbarhet och integration, men ingen exakt beräkning har offentliggjorts som kvantifierar de medel som investerats för detta ändamål och bedömer vilka effekter som uppnåtts. Få initiativ har tagits för att främja flerspråkighetens externa dimension.

I allmänhet är informationen om kostnaderna för och effektiviteten hos EU:s program och åtgärder för att följa marknadsekonomisk status inte fullständig. Indikatorer för bedömning av resultaten av språkpolitiken bör definieras tydligare. Större uppmärksamhet bör ägnas åt utvärderingen av de slutliga effekterna av program som syftar till att förbättra elevernas och vuxnas språkkunskaper. Stor uppmärksamhet bör ägnas åt samstämmigheten mellan marknadsekonomisk status och annan EU-politik som kan påverka den språkliga mångfalden och tillämpningen av LM+ 2-formeln, särskilt inom högre utbildning.

1 Marknadsekonomisk status och EU:s språkpolitik

Viktiga resultat:

- Flerspråkighetens guldålder var perioden 2007–2010. Efter 2014 var flerspråkighet inte en av kommissionens prioriteringar.
- Den nuvarande bristen på uppmärksamhet på flerspråkighet är inte motiverad.
- Den europeiska strategin för flerspråkighet (ESMS) har tre huvudsakliga socioekonomiska mål: 1) stärka den sociala sammanhållningen, integrera migranter och interkulturell dialog, 2) främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden, anställbarhet och tillväxt i Europa, 3) hantera flerspråkig kommunikation i en överstatlig demokrati på ett effektivt och inkluderande sätt.
- Att främja livslångt språkinläring och stödja översättning och tolkning är operativa mål för att uppnå de allmänna målen.

1.1 Målen för marknadsekonomisk status

Europeiska rådets resolution om en europeisk strategi för flerspråkighet SEM (Europeiska unionens råd 2008 b) är ett av EU:s dokument om den allmänna europeiska språkpolitiken. Marknadsekonomisk status kan därför inte studeras isolerat. Det finns två typer av relevanta handlingar som motsvarar syftet med detta dokument och som är:

officiella dokument som fastställer EU:s allmänna språkpolitik, t.ex. rådets resolutioner, kommissionens meddelanden eller Europaparlamentets resolutioner. Dessa dokument omfattar fyra områden. Det första området är utbildning, särskilt språkinläring och språkundervisning. Det andra området gäller språkens roll och betydelse för integration, social sammanhållning, interkulturell dialog, europeiskt medborgarskap och språkdemokrati. För det tredje behandlar olika dokument hur språkkunskaper påverkar enskilda personers rörlighet, deras anställbarhet och företagets konkurrenskraft. Det fjärde politikområdet, som blev ganska marginellt efter 2000, handlar om stöd till minoritetsspråk.

rapporter eller studier som utarbetats av externa experter om flera aspekter av EU:s språkpolitik.

Dessutom finns det olika officiella dokument, rapporter eller studier som indirekt eller indirekt hänvisar till språk eller språkpolitik som en aspekt av andra ämnen, t.ex. integration av vuxna invandrare och deras barn, skapandet av ett europeiskt patent med centraliserad verkan och högre utbildning. Vi kommer inte att ta hänsyn till frågor som rör språkproblem som lagts fram i Europaparlamentet, domstolens eller Europeiska ombudsmannens beslut om språkproblem och dokument som rör interna särdrag i EU:s språkpolitik, t.ex. bestämmelserna om språkanvändningen (t.ex. förordning 1/58). Lager av publicerade dokument är viktigt (se Gazzola 2016, i pressen för en översikt). Mellan 1981 och 2015 publicerade t.ex. EU:s institutioner och organ omkring 100 dokument som tillhörde gruppen (a), medan EU mellan 1996 och 2015 publicerade 70 grupppubliceringar (b). Det är varken möjligt eller relevant att tillhandahålla en sammanfattning av dessa dokument i detta briefingmeddelande. Det är dock nödvändigt att nämna några för att skapa ett sammanhang i rådets resolution om marknadsekonomisk status och för att lägga fram den allmänna ramen för den europeiska språkpolitiken.

Flerspråkighetens gyllene tidsålder var förmodligen perioden 2007–2010. Vid den tidpunkten hade kommissionen en fullvärdig kommissionsledamot med ansvar för flerspråkighet (Jorban). Olika viktiga policydokument offentliggjordes under denna period, bland annat marknadsekonomisk status. Vi bör bland annat nämna kommissionens meddelande ”*Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamtåtagande*” (Europeiska kommissionen 2008) och Europaparlamentets *resolution av den 24 mars 2009 om flerspråkighet* (Europaparlamentet 2008). Detta betyder naturligtvis inte att man före 2007 inte uppmärksammade den språkliga mångfalden. Före 2007 var flerspråkigheten ett tydligt politikområde för kommissionsledamoten med ansvar för utbildning, kultur och flerspråkighet (som innehades av Figel mellan 2004 och 2007) och en viktig fråga på dagordningen för kommissionsledamoten med ansvar för utbildning, kultur, ungdomsfrågor, medier och idrott (som hölls av Viviane Reding mellan 1999 och 2004). Mellan 1999 och 2007 offentliggjordes olika viktiga policydokument om språkinlärning, t.ex. kommissionens meddelande om *främjande av språkinlärning och språklig mångfald. En handlingsplan 2004–2006* (2003), ”*enny ramstrategi för flerspråkighet*” från kommissionen (2005), och *slutsatserna från Europeiskarådets möte i Barcelona 2002*, där rådet rekommenderade medlemsstaterna att undervisa elever i minst två främmande språk utöver modersmålet (denna formel kallas ibland ”modersspråk + 2” eller LM+ 2). Det är värt att nämna anordnandet av *Europeiskaspråkåret 2001*. Efter 2010 återintegrerades dock flerspråkigheten i utbildnings- och kulturportföljen (som innehades av Vassiliou), och försvann så småningom 2014 när det utskott som leddes av Jean-Claude Juncker tillträdde. Kort sagt var årtiondet 2000–2010 en tid då språklig mångfald och flerspråkighet var mycket mer synliga än i dag. Detta betyder dock inte att flerspråkighet och språkpolitik är mindre viktiga och relevanta i dagens Europa än tidigare, tvärtom. Jag återkommer till denna punkt i slutsatserna.

SEM uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att vidta tre typer av åtgärder. Sådana åtgärder nämns ibland i andra officiella handlingar. Den första är att **stärka språkinlärningen** under hela livet (punkt 2 i SEM). Detta innebär att man måste investera mer resurser i språkundervisning på alla utbildningsnivåer (dvs. obligatorisk utbildning, yrkesutbildning och högre utbildning), förbättra möjligheterna till språkinlärning i formella, icke-formella och informella sammanhang, stödja språklärares utbildning och involvera dem i internationella utbyten. I den akademiska litteraturen om språkpolitik och språkplanering (LPP = PPL) definieras detta som *förvärvsplanering* (se Hornberger 2006).

I punkt 5 i marknadsekonomisk status uppmanar rådet kommissionen och medlemsstaterna att **främja EU-språk runt om i världen**. I detta syfte rekommenderar rådet att samarbetet mellan medlemsstaternas kulturinstitutioner stärks och samarbetet med organisationer som arbetar med språkinlärning och kulturell och språklig mångfald stärks. I LPP = PPL kallas detta *statlig planering*.

Slutligen understryker rådet översättningsindustrins **betydelse och** uppmanar till åtgärder till stöd för översättning av texter och filmer, utbildning av översättare och utveckling av flerspråkiga terminologidatabaser och språkteknik¹.

1 Olika exempel på program eller databaser som Kreativa Europa, den interaktiva terminolen för Europa (late) och maskinöversättningssystemet för offentliga förvaltningar kommer att diskuteras i detalj i avsnitt

Syftet med detta briefingdokument är inte att diskutera de tre åtgärder som just lagts fram, eller inte i grunden. Vi fokuserar snarare på de **tre underförstådda eller uttryckliga allmänna målen för marknadsekonomisk status**. Att främja livslångt språkinläring och stödja översättningsindustrin är inte slutmålen för marknadsekonomisk status. Detta är en förutsättning för att uppnå andra allmänna socioekonomiska mål, nämligen följande:

1. Stärkt social sammanhållning, integration av migranter och interkulturell dialog (SEM-punkt 1)
2. Främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden, anställbarhet och tillväxt i Europa (punkt 3 i SEM),
3. effektivt och inkluderande hantera flerspråkig kommunikation i en överstatlig demokrati (slutliga rekommendationer till kommissionen).

Marknadsekonomisk status bör bedömas mot bakgrund av dessa tre allmänna mål.

Det första syftet med marknadsekonomisk status är att främja flerspråkighet i syfte att "stärka den sociala sammanhållningen, den interkulturella dialogen och den europeiska integrationen". Dessa begrepp har inte formellt definierats vare sig i MET eller i kommissionens meddelande "Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande" (Europeiska kommissionen 2008 e). I denna artikel antar vi därför följande arbetsdefinitioner².

Social integration kan definieras som den process genom vilken personer som bor i ett visst territorium, oavsett deras sociokulturella bakgrund, kan förverkliga sin fulla potential i livet. Politiska åtgärder som främjar lika tillgång till offentliga tjänster och åtgärder som gör det möjligt för medborgarna att delta i beslutsprocesser som påverkar deras liv är exempel på insatser för att förbättra den sociala integrationen. *Social sammanhållning* är ett närliggande begrepp som kan definieras som ett kännetecken för ett samhälle där alla grupper har en känsla av tillhörighet, delaktighet, inkludering, erkännande och legitimitet. Europarådet definierar *interkulturell dialog* som "ett öppet och respektfullt utbyte av åsikter mellan individer och grupper som tillhör olika kulturer, vilket leder till en djupare förståelse för den allmänna uppfattningen om den andre"³. Även om det inte finns någon formell definition av *europeisk integration* kan vi tolka denna term som den dynamiska process genom vilken EU gradvis har utvecklats som en politisk enhet. Han hänvisar till det partiella ömsesidiga beroende som gradvis har utvidgats från ekonomin till de politiska områdena.

Dessa definitioner är alltför breda och alltför vaga för att kunna tolkas som konkreta politiska mål och bör specificeras bättre (vi kommer att återkomma till denna aspekt i slutsatserna). I denna artikel fokuserar vi därför på den särskilda tolkning av dessa begrepp som kommer till uttryck i marknadsekonomisk status och andra officiella förklaringar om flerspråkighet, såsom *rådets slutsatser av den 22 maj 2008 om flerspråkighet* (Europeiska unionens råd 2008a) och *Europaparlamentets resolution av den 24 mars 2009 om flerspråkighet* (Europaparlamentet 2008).

Att stärka den sociala sammanhållningen, den interkulturella dialogen och den europeiska

3.4.

2 Definitionerna av social integration och sammanhållning har anpassats av FN:s avdelning för socialpolitik och utveckling <http://undesadspd.org/socialintegration/definition.aspx>

3 se http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp#P30_3374

integrationen kan betyda olika saker. För det första är den språkliga integrationen av vuxna migranter och deras barn ett av de uttryckliga målen för marknadsekonomisk status (se även *grönboken om migration* som offentliggjordes av Europeiska kommissionen 2008b). Detta innebär inte att integrationen inte bör göra det möjligt för migranter att behålla sitt ursprungslands språk. För det andra bör kunskaper i främmande språk vara möjliga och tillgängliga för alla i samhället. Med andra ord bör språkkunskaper inte vara elitens privilegium. Kunskaper i främmande språk och språklig integration bör bidra till att undvika uppkomsten av "parallellsamhällen" som är splittrade (eller till och med segregerade) av språkbarriärer i ett visst samhälle. Detta gäller inte bara migranter utan även EU-medborgare som flyttar utomlands. Språkkunskaper underlättar den interkulturella dialogen eftersom de ökar EU-medborgarnas förmåga att förstå andra européers (och migranternas) kultur och därmed bidrar till den europeiska integrationen.

Det andra allmänna målet för marknadsekonomisk status är att "främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden, anställbarhet och tillväxt i Europa".

Rörlighet är en term som hänvisar till olika fenomen: i migration (*utläningar* som reser in i landet), *utvandring* (medborgare som lämnar landet), *återvändande migration* (medborgare som återvänder till landet) och *cirkulär migration* (medborgare som rör sig i båda riktningarna mellan länder)" (Vandenbrande 2006:9). Detta mål är också mycket allmänt, men det är relativt lättare att definiera och mäta än det förstnämnda. Observera att det andra allmänna målet har blivit dominerande i EU:s diskussion om flerspråkighet under de senaste 15 åren. Sedan början av 2000-talet har EU:s tal om språkinläring i allt högre grad kopplats till uppnåendet av EU:s allmänna socioekonomiska mål enligt *Lissabonagendan 2000—2010* och *Europa 2020-agendan* (Krzyzanowski och Wodak 2011)⁴.

Detta innebär inte att de kulturella eller kognitiva aspekterna av språkinläring har försumrats. Snarare har räckvidden för EU:s språkpolitik utvidgats. Kunskaper i främmande språk ses i allt högre grad som en form av humankapital som kan ge ekonomiska fördelar för enskilda personer, företag och ekonomin som helhet. I kommissionens utskott "*flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamtåtagande*" (Europeiska kommissionen 2008 e), till exempel presenteras språkkunskaper som en typ av kapacitet som bidrar till ekonomiskt välstånd, en tillgång som ökar de europeiska företagens konkurrenskraft och en form av humankapital som kan påverka medborgarnas anställbarhet positivt. I kommissionens meddelande *En ny strategisk ram för flerspråkighet* (Europeiska kommissionen 2005) är förbättringen av de europeiska språkkunskaperna uttryckligen kopplad till ett av de centrala målen för det europeiska projektet, nämligen att uppnå en fullständig ekonomisk integration. I detta dokument hävdar kommissionen att "för att den inre marknaden ska bli effektiv behöver unionen en mer rörlig arbetskraft. Färdigheter i flera språk ökar möjligheterna på arbetsmarknaden.

I *rådets slutsatser om språkkunskaper för att förbättra rörligheten* (Europeiska unionens råd 2010) beskrivs språkkunskaper som "en nyckelkomponent i en konkurrenskraftig kunskapsbaserad ekonomi. Kunskaper i främmande språk är en mycket viktig kompetens för alla EU-medborgare och gör det möjligt för dem att dra nytta av både de ekonomiska och sociala fördelarna med fri rörlighet inom unionen." I ett nyligen offentliggjort meddelande från kommissionen med titeln *En ny syn på utbildning: investeringar i färdigheter för att förbättra socioekonomiska resultat*" (Europeiska kommissionen 2012 f,

4 Lissabonagendan var en plan som Europeiska kommissionen utarbetat för att göra EU till "världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med bättre och fler arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning före 2010". Europa 2020 är en tioårig strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, med bättre samordning av nationell och europeisk politik.

Europeiska kommissionen 2012 d) beskrivs språkkunskaper som "alltför viktiga för att öka ungdomars anställbarhet och rörlighet". "låga språkkunskaper är dessutom ett stort hinder för den fria rörligheten för arbetstagare. Företagen behöver också de språkkunskaper som krävs för att kunna verka på en global marknad. Det finns sunda ekonomiska skäl bakom sådana uttalanden. Detta kommer att diskuteras mer ingående i nästa avsnitt.

Det tredje syftet med marknadsekonomisk status är förvaltningen av flerspråkig kommunikation inom EU:s institutioner. Rådet uppmanar kommissionen att vara "särskilt uppmärksam på att tillhandahålla information på alla officiella språk och att främja flerspråkighet på kommissionens webbplatser". Denna rekommendation överensstämmer med den ovannämnda rekommendationen från Europaparlamentet (2008), i vilken parlamentet betonar "behovet av att erkänna likheten mellan EU:s officiella språk i alla aspekter av offentlig verksamhet" och rådets slutsatser från 2008 (2008a), där det betonades att "Europas språkliga mångfald bör bevaras och att likheten mellan språken bör respekteras fullt ut. EU-institutionerna bör spela en nyckelroll när det gäller att uppnå dessa mål." Betoningen i marknadsekonomisk status på översättnings- och tolkningsvärdet och språkindustrins betydelse hänger delvis samman med rådets stöd för flerspråkighet inom EU:s institutioner. EU är faktiskt världens största arbetsgivare för översättare och tolkar.

1.2 Definition av kostnader, fördelar och relevans för marknadsekonomisk status

I allmänhet definieras den offentliga politiken som "en rad avsiktligt sammanhängande beslut eller verksamheter som fattats eller genomförts av olika offentliga och ibland privata aktörer, vars resurser, institutionella band och intressen varierar, i syfte att på ett målinriktat sätt ta itu med ett problem som till sin natur definieras som kollektivt. Denna grupp av beslut och aktiviteter ger upphov till formaliserade åtgärder av mer eller mindre begränsande karaktär som ofta syftar till att förändra beteendet hos sociala grupper (enskilda) som antas vara roten till, eller kunna lösa, det kollektiva problem som ska lösas (målgrupper) i den samhällsgrupps intresse som drabbas av de negativa effekterna av problemet i fråga (slutmottagare)" (Knoepfel m.fl. 2007:24).

Språkpolitiken kan betecknas som en särskild typ av offentlig politik som i slutändan syftar till att ändra språkbeteendet hos en viss målgrupp (vior Grin 2003, Gazzola 2014 har för en diskussion). Mer specifikt är en språkpolitik en uppsättning åtgärder – som i allmänhet vidtas av staten, regionala och lokala myndigheter – för att uttryckligen eller underförstått påverka corpus, status och förvärvande av ett eller flera språk. Som framgår av föregående avsnitt kan vissa av de åtgärder eller åtgärder som föreslås i marknadsekonomisk status ses som en form av status och förvärvsplanering. Till exempel syftar främjandet av livslångt språkinlärning till att förändra individens beteende genom att öka deras språkkunskaper.

Eftersom livslångt språkinlärning och översättning implicit presenteras som ett sätt att uppnå andra allmänna socioekonomiska mål för EU, bör bedömningen av fördelarna och nackdelarna (eller "fördelarna" och "kostnaderna") med marknadsekonomisk status samt dess fördelningseffekter göras i enlighet med dessa allmänna mål. Innan man diskuterar hur fördelarna och nackdelarna med marknadsekonomisk status kan karakteriseras är det nödvändigt att påminna om några viktiga definitioner.

Utformningen och genomförandet av den offentliga politiken presenteras ofta som en cykel

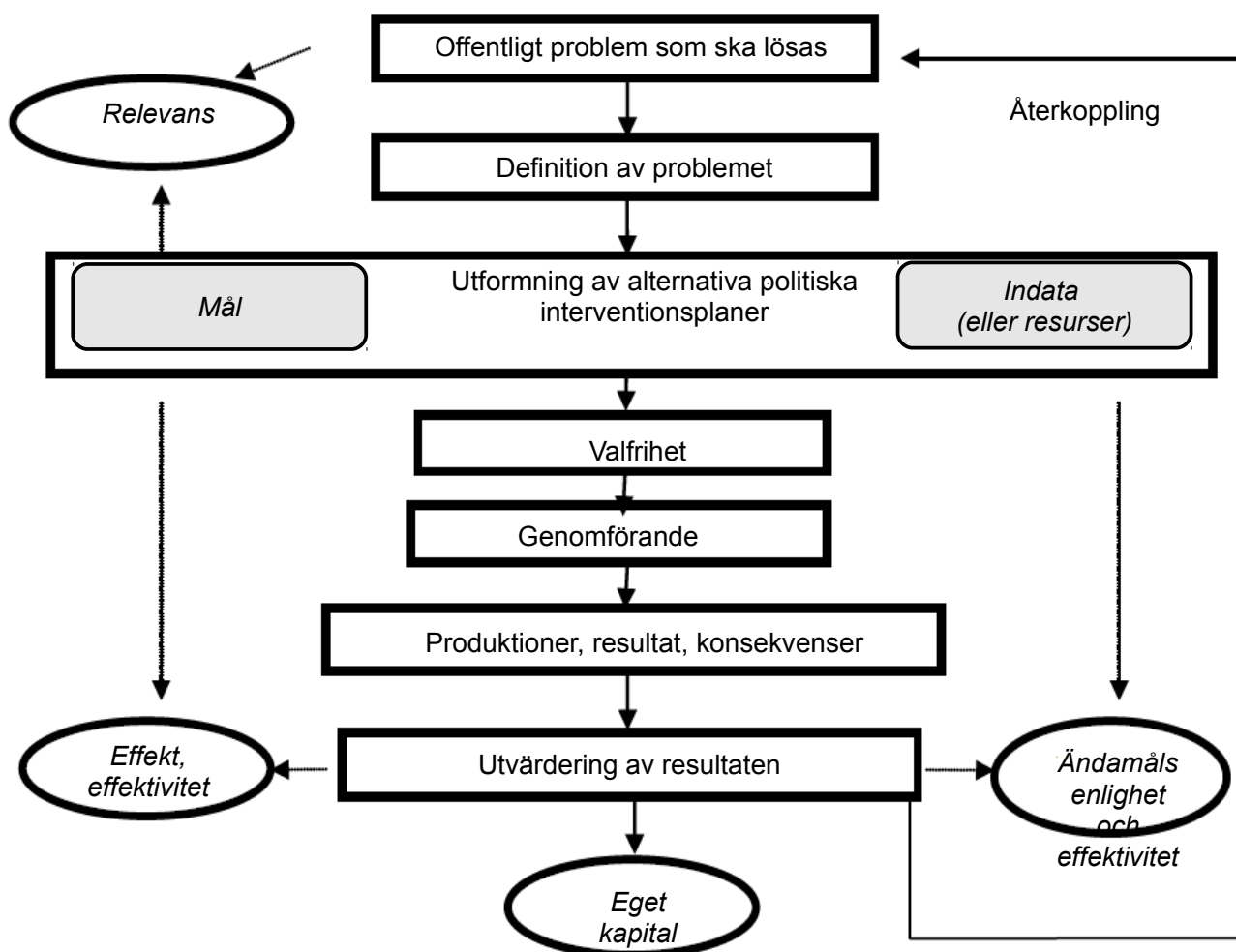
(eller "policycykel"), vars faser kan sammanfattas på följande sätt⁵:

- a. Uppkomst och uppfattning av ett offentligt problem som måste lösas (t.ex. bristande språkkunskaper på arbetsmarknaden, språkhinder som hindrar rörligheten),
- b. förståelse och definition av problemet.
- C. Utformning och jämförelse av möjliga lösningar eller alternativa handlingsplaner (t.ex. alternativa sätt att främja vuxenutbildning).
- D. Val av lösning,
- e. Genomförande,
- F. Produkter och resultat
- g. Utvärdering av resultaten
- H.(i) -(åter)uppkomst och uppfattning av ett problem.

Utvärderingen av en allmän ordning görs på grundval av olika kriterier. De viktigaste kriterierna är följande: *relevans*, *ändamålsenlighet*, *effektivitet* (ofta tolkas som kostnadseffektivitet i tillämpad forskning) och *rättvisa*. **Relevans** avser bedömningen av om de uttryckliga målen för politiken är lämpliga i förhållande till de problem som den ska ta itu med. För att bedöma politikens **effektivitet** måste man klargöra i vilken utsträckning målen har uppnåtts. Bedömningen av ändamålsenligheten kräver en fördjupad granskning av de mål som ska uppnås, en analys av orsaks- och effektrelationer som kopplar samman politiken och dess slutliga mål samt mätning av politiska resultat (se nedan). Utvärderingen av de olika politikområdenas **effektivitet** (= ändamålsenlighet i fråga om kostnadseffektivitet) innebär att de resurser som mobiliseras kopplas till de uppnådda resultaten. I politiska analyser innebär bedömningen av **rättvisa** att man identifierar vem som förlorar, vem som vinner och (om möjligt) hur mycket och hur kostnaderna för alternativa strategier fördelas mellan individer och grupper.

Därför finns det inget specifikt etiskt innehåll i det tekniska begreppet "rättvisa" i den politiska analysen (t.ex. Just, HUETH och Schmitz 2004), och språkpolitikens rättvisa kan därför övervägas när det gäller fördelningseffekterna av alternativ språkpolitik för de berörda aktörerna. I figur 1 sammanfattas de viktigaste stegen i den politiska cykeln. Ovala bubblor utgör utvärderingskriterierna.

5 se Gazzola (2014 a: 53–54, med hänvisning till Knoepfel m.fl. 2007) för diskussion.

Källa: Gazzola (2014a 53–54)

Illustration 1: Utvärderingskriterier och policycykel

Insatserna (eller resurserna) i en politik definieras som alla ekonomiska, mänskliga, materiella, organisatoriska och regleringsmässiga resurser som mobiliseras för genomförandet av en insats. **Kostnaderna** beräknas på grundval av de resurser som mobiliserats. **Resultaten** av en politik är de direkta effekterna av politiken, dvs. vad som finansieras och uppnås genom de resurser som anslås till politiken. Med andra ord är resultaten allt som erhålls i utbyte mot offentliga utgifter (några konkreta exempel presenteras i följande avsnitt). Resultat (eller **resultat**, eller **konsekvenser**) är de slutliga effekterna av en politik när det gäller variabler som man vill påverka (t.ex. främjande av anställbarhet genom språkinläring). I kostnads-nyttoanalysen måste fördelarna (eller fördelarna) av en politik mätas i monetära termer. Att identifiera och beräkna fördelarna med språkpolitiken är dock en tung uppgift på grund av metodologiska och epistemologiska svårigheter på grund av språkets komplexa karaktär, som är långt ifrån löst (se Grin 2003 för diskussion). Det bör noteras att språkpolitikens fördelar inte bara begränsas till språkens marknadsvärde, utan även till deras **icke-goda eller symboliskavärde** (se Grin och Vaillancourt 1997 för diskussion). Språkfärdigheter som förvärvats inom yrkesutbildningen kan till exempel användas på arbetsplatsen och medföra ekonomiska fördelar för enskilda personer. De kan dock också förbättra den interkulturella dialogen mellan människor med olika nationella bakgrunder. I utvärderingen av språkpolitiken definieras **fördelarna eller fördelarna** som de positiva effekterna av en

politik för de aktörer som direkt berörs av själva politiken. I vissa fall kan sådana förmåner kvantifieras i monetära termer, t.ex. ökade inkomstskillnader för tvåspråkiga arbetstagare som har genomgått språkutbildning, medan andra icke-monetära måttenheter måste användas i andra fall. Vid utvärderingen av språkpolitiken krävs därför förenklingar (t.ex. "antalet arbetslösa som får arbete på grund av språkkunskaper som förvärvats under yrkesutbildningen" och "andelen EU-medborgare som kan förstå EU:s officiella språk"). Några exempel kommer att presenteras i nästa avsnitt.

Den standardbedömningsmodell som presenteras ifigur 1 är dock endast tillämplig på marknadsekonomisk status i viss utsträckning. I SEM fastställs i själva verket mycket allmänna mål inom mycket olika politikområden, såsom arbetsmarknaden, social integration och medborgarskap. För att bedöma för- och nackdelarna med marknadsekonomisk status inom ett enda fokusområde bör beslutsfattarna närmare ange målen och klargöra den logiska kedja som kopplar samman de investerade resurserna med förväntade resultat. Detta skulle naturligtvis vara alltför specifikt för en (kommissionens) resolution, men inte för separata genomförandeplaner. Dessutom bör fördelarna definieras och identifieras med hjälp av en uppsättning resultatindikatorer, och ännu viktigare är att adekvata och tillförlitliga uppgifter bör tillhandahållas. Såvitt vi vet är denna information inte tillgänglig, och det som finns tillgängligt är tillräckligt för endast ett fåtal aspekter av marknadsekonomisk status. Ett möjligt sätt att övervinna dessa hinder är att begränsa analysens omfattning och skilja mellan bedömningen av relevansen av de allmänna målen för marknadsekonomisk status och bedömningen av effekterna av de åtgärder som kommissionen vidtagit för att genomföra marknadsekonomisk status.

Rapporten är uppdelad i två delar. I den första delen görs en samlad bedömning av relevansen av marknadsekonomisk status. Vi undersöker förhållandet mellan strategins mål och de problem som MES ska lösa. En sådan bedömning görs mot bakgrund av de empiriska och teoretiska resultaten av den akademiska litteraturen i språkekonomi. I denna rapport presenteras de olika forskningsresultat om fördelarna och nackdelarna med flerspråkighet i ekonomin, samhället och EU-institutionerna. Dessa resultat ger en allmän, om än begränsad, bild av språkpolitiska behov i den nuvarande flerspråkiga europeiska miljön. I detta sammanhang bedömer vi relevansen av de övergripande målen och rekommendationerna för marknadsekonomisk status, dvs. att bedöma om marknadsekonomisk status innehåller mål och åtgärder som är relevanta för att lösa några av de viktigaste språkproblemen i den nuvarande flerspråkiga europeiska miljön. Om en politik inte är relevant kommer den sannolikt inte att medföra några fördelar för samhället.

I den andra delen av rapporten fokuserar vi på kommissionens åtgärder för att genomföra marknadsekonomisk status. Vi sammanfattar de belegg som finns tillgängliga för sådana åtgärder, och om möjligt presenterar vi uppgifter om deras fördelar och nackdelar med hjälp av den enkla ram som presenteras ifigur 1. Denna diskussion belyser de mål som kan kräva ytterligare stöd och vilken typ av uppgifter och information som behövs för att förbättra övervakningen av genomförandet av marknadsekonomisk status.

2 Den flerspråkiga europeiska kontexten

Viktiga resultat:

- I allmänhet medför färdigheter i främmande språk ekonomiska fördelar för enskilda personer i form av positiva inkomstskillnader. Mycket goda språkkunskaper belönas mycket mer än begränsadespråkkunskaper. Engelska har ett obestridligt ekonomiskt värde på den europeiska arbetsmarknaden, men det är inte den enda tillgången att investera i. I vissa sammanhang kan färdigheter i andra språk belönas bättre. Detta understryker vikten av att lära ut mer än ett främmande språk i de europeiska ländernas utbildningssystem.
- Positiv social lönsamhet i undervisningen i främmande språk visar att språkinläring är en värdefull investering för samhället som helhet.
- Även om främmande språkkunskapers betydelse för anställbarheten lyfts fram i olika EU-dokument är de empiriska bevisen till stöd för detta påstående fortfarande otillräckliga. Kunskaper i värdlandets språk har dock en positiv inverkan på migranternas arbetsinkomst och anställbarhet.
- Vissa studier visar att språkkunskaper bidrar till bruttonationalprodukten (BNP), men tyvärr rör ingen av dessa studier Europeiska unionen.
- Ett gemensamt officiellt eller talat språk ökar avsevärt handelsflödena mellan länder.
- En språkpolitik kan påverka fördelningen av de kostnader som europeiska innovativa företag ådrar sig för att skydda immateriella rättigheter genom patent. Detta kan ge anledning till oro för rättvisan när det gäller utkastet till europeiskt patent med centraliserad verkan.
- Språkinläring underlättar rörligheten. Att tala ett lands språk ökar sannolikheten för migrering till det landet med ungefär fem gånger.
- Formuleringen "Modersmål plus två främmande språk" eller främjandet av ett enda fordonsspråk är inte tillräcklig för att främja rörlighet inom Europa och integration i värdlandet.
- Endast en fjärdedel av EU-medborgarna säger att de kan tala minst två främmande språk. Denna procentandel förblev praktiskt taget konstant mellan 2001 och 2012. De allra flesta européer har en grundläggande eller medelhög nivå i främmande språk. Nivån på språkkunskaperna förväntas förbättras inom en snar framtid, men endast i viss utsträckning.
- Endast 7 % av EU-medborgarna uppger att de kan tala engelska som främmande språk på en mycket god nivå. Medel- och elementära nivåer är mycket vanligare. Trots massiva investeringar i engelsk undervisning i utbildningssystemet förväntas inte tvåspråkighet inom en snar framtid. Kunskaper i engelska är inte en universell "grundkompetens" i Europa.
- Ytterligare åtgärder behövs för att minska spänningen mellan rörlighet och integration, dvs. möjligheten att effektivt lära sig ett språk innan man lämnar landet och/eller omedelbart efter ankomsten till värdlandet bör bli enklare och billigare.
- Om EU-institutionerna antar en enspråkig politik som enbart grundar sig på engelska eller trespråkiga bestämmelser som bygger på engelska, franska och tyska, skulle de utesluta en stor andel av EU-medborgarna från att kommunicera med EU. Andelen

människor som utestängs skulle vara mycket hög i södra och östra Europa.

- Flerspråkighet är fortfarande den mest effektiva språkordningen bland de alternativ som vanligtvis studeras i litteraturen.
- Ekonomiskt och socialt missgynnade personer tenderar att vara mindre benägna att tala främmande språk och är därför mer benägna att påverkas negativt om EU slutar använda sitt modersmål eller sitt grundskolespråk. Flerspråkighet bidrar till social sammanhållning.
- Det finns inte bara en allmän minskning av antalet språk som skulle leda till uteslutning. Även en minskning av de nuvarande användningsområdena för det officiella språket skulle få liknande effekter.
- Andelen språk utestängda i samband med en enspråkig eller trespråkig politik kommer att öka efter "Brexit". Detta understryker vikten av en flerspråkig strategi för EU:s externa kommunikation.

De tre allmänna mål som presenterades i föregående avsnitt rör tre ömsesidigt beroende aspekter av den europeiska flerspråkiga miljön, nämligen ekonomin, samhället och EU-institutionerna. Syftet med detta avsnitt är, utan att vilja vara uttömmande, att presentera några relevanta resultat av akademisk forskning inom ekonomi som behandlar dessa ämnen. Detta är en utgångspunkt för avsnitt 4, där EU:s åtgärder för att genomföra marknadsekonomisk status diskuteras inom ramen för empiriska bevis som presenteras nedan.

2.1 Flerspråkig ekonomi

Förhållandet mellan språkliga och ekonomiska variabler är centrum för en växande mängd akademiska publikationer om flerspråkighet (se Gazzola m.fl. 2016 för en detaljerad bibliografi, se även Grin 2003, och Zhang och Grenier 2013, för undersökningar). Några av de frågor som tas upp i detta arbete är relevanta för marknadsekonomisk status eftersom de ofta påminner om ekonomiska argument som stöder flerspråkighet. Det är därför lämpligt att nämna några av de viktigaste resultaten på detta område.

2.1.1 Språkkunskaper som en form av humankapital

En första forskningslinje är inriktad på att uppskatta nettoeffekterna av andra- eller främmande språkfärdigheter på individers inkomster och yrkesstatus. Detta innebär att bedöma om kunskaper i ett språk som inte är socioekonomiskt dominerande i ett land eller en region (t.ex. spanska i Frankrike) medför ekonomiska fördelar för enskilda personer. Den andra forskningslinjen är inriktad på förhållandet mellan invandrarnas inkomster och deras språkkunskaper i det dominerande lokala språket (t.ex. tyska för turkar i Tyskland). I detta avsnitt presenterar vi några resultat från den första studiegruppen. I avsnitt 2.2 diskuteras hur språkkunskaper påverkar invandrarnas inkomster.

2.1.1.1 Inkomstskillnader

Språkkunskaper kan ses som en form av humankapital som genererar ekonomiska fördelar för enskilda personer eftersom de kan påverka deras produktivitet och därigenom öka deras effektivitet på arbetsplatsen (t.ex. snabbare inköp eller försäljning och upprättande av nya nätverk). Sådana förmåner beräknas i allmänhet genom att man beräknar nettoinkomstskillnaden för personer som kan ett visst språk som andraspråk eller främmande språk, medan allt är lika (dvs. att alla andra relevanta variabler hålls konstanta). Skattningar av inkomstskillnader är i allmänhet resultatet av ekonometrisk

analys av stora datamängder. Detta gör det möjligt att kontrollera andra relevanta socioekonomiska variabler, t.ex. arbetslivserfarenhet, utbildningsnivå och de svarandes civilstånd.

Få studier behandlar inkomstskillnader i samband med kunskaper i främmande språk i Europa. Den främsta orsaken till detta är bristen på adekvata och tillförlitliga uppgifter. I detta avsnitt presenteras vissa resultat för olika europeiska länder (inte nödvändigtvis i EU). Tabell 1 visar nettoinkomstskillnaden för flerspråkiga personer i tre olika språkregioner i Schweiz. Resultatens skillnader är beroende på språk och nivå av språkkunskaper som rapporterats av respondenterna. I den franskspråkiga delen av landet, till exempel, tjänar en man med mycket goda tyska färdigheter i genomsnitt 23,2 procent mer än någon utan den skickligheten, allt är däremot lika. Inkomstskillnaderna i samband med grundläggande eller goda färdigheter är lägre.

Språk	Språkregion	Behärskningsnivå		
		Grundläggande	Bra	Utmärkt
Tyska	Fransktalande	10	12,4	23,2
	Italofon	N.S.	N.S.	27,6
Franska	Tysktalande	N.S.	15,1	15,5
	Italofon	N.S.	14,1	23,4
Engelska	Fransktalande	N.S.	N.S.	N.S.
	Tysktalande	N.S.	19,4	25,1
	Italofon	7	N.S.	29,3
n.s. = ej signifikant			källa: Flin (1999, kapitel 8)	

Tabell 1: inkomstskillnader i Schweiz (män). Procentuellt resultat

Di Paolo och Tansel (2015) visar att kunskaper i ryska och engelska som främmande språk på den turkiska arbetsmarknaden i genomsnitt ger en positiv inkomstskillnad för individer (20 % respektive 10,7 %). Dessa skillnader ökar med kompetensnivån. Kunskaper i franska och tyska betalas också positivt, men i mindre utsträckning (8,4 % respektive 8,2 %). I Tyskland ger goda kunskaper i engelska en positiv inkomstskillnad på omkring 12 % i sammanhang där sådana färdigheter används (Stöhr, 2015). Kunskaper i andra främmande språk belönas inom ett fåtal specialiserade yrken. Enligt Williams uppskattning är användningen av ett andraspråk i arbetet av en positiv inkomstskillnad mellan 3 % och 5 % i olika västeuropeiska länder (Williams, 2001). Engelska är det mest belönade språket i de 14 västeuropeiska länder som studerats av författaren, men i vissa länder ersätts också användningen av tyska, franska och italienska. Ginsburgoch Prieto (2011) studerar effekterna av språkkunskaper (och deras användning på arbetsplatsen) på enskildas inkomster i Österrike, Danmark, Finland, Frankrike, Tyskland, Grekland, Italien, Portugal och Spanien. Resultaten presenteras i tabell 2. Kontrollnivån anges inte. Resultaten visar att språkkunskaper i engelska belönas positivt på arbetsmarknaden i alla undersökta länder. I vissa länder belönas kunskaper i franska och tyska också positivt och ibland till och med mer än kunskaper i engelska.

Land	Språk		
	Engelska	Franska	Tyska
Österrike	11	N.S.	/
Danmark	21	N.S.	—11
Finland	23	N.S.	N.S.
Frankrike	29	/	46
Tyskland	26	N.S.	/
Grekland	15	24	N.S.
Italien	18	21	28
Portugal	31	34	N.S.
Spanien	39	49	N.S.
n.s. = ej signifikant	källa: Ginsburg och Prieto (2011:612)		

Tabell 2: utmärkelser för språkkunskaper i olika europeiska länder. Procentuellt resultat

De studier som nämns i detta avsnitt skiljer sig åt i många avseenden. Datamängderna skiljer sig åt både med avseende på kvalitet och för den granskade perioden. Författarna har antagit olika uppskattningsstrategier, och detta kan förklara varför omfattningen av de uppnådda resultaten varierar avsevärt. I vissa artiklar studerar författaren/författarna dessutom vilken effekt språkkunskaper har på individens inkomster, medan den studievariabeln i andra artiklar är språkanvändningen på arbetsplatsen. Slutligen är det inte alltid möjligt att studera hur olika nivåer av språkkunskaper påverkar inkomsterna. Trots dessa brister **konvergerar** allastudier mot samma slutsatser. För **det första är inkomstskillnaderna** i samband med språkkunskaper inte försumbara. Detta tyder på att inläring av främmande språk kan vara en bra investering för enskilda personer. För **det andra belönas** mycket goda språkkunskaper mer markant än begränsade språkkunskaper. Detta resultat har uppenbara konsekvenser för utbildningspolitiken. För **det tredje är engelska** ett obestridligt ekonomiskt värde på den europeiska arbetsmarknaden, men är inte den enda språkliga tillgången att investera i. I vissa sammanhang kan färdigheter i andra språk belönas bättre än engelska. Detta understryker vikten av att lära ut mer än ett främmande språk i de europeiska ländernas utbildningssystem, i enlighet med LM+ 2- formeln.

De empiriska studier som nämns brukar bara titta på västeuropeiska länder och fokusera på allmänt talade språk eftersom mer data finns tillgängliga. Som ett resultat, författarna beräknar inkomstskillnader som motsvarar språk som människor redan känner till (vanligtvis eftersom de lärde sig dem i skolan), men **lite är känt om det ekonomiska värdet av språk som (ännu) inte talas.**

2.1.1.2 Sociala returpriser

Språkinläring kan vara en värdefull investering inte bara för individen utan också för samhället som helhet. Istället för att leta efter inkomstskillnader för individer studerar vi nu den övergripande nivån. På grundval av uppskattningar av individuella inkomstskillnader är det möjligt att beräkna den sociala avkastningen på undervisning i främmande språk, dvs. den procentuella avkastningen på en euro som investeras i språkundervisning för ett samhälle som helhet. Tabell 3 visar den sociala avkastningen för

språkundervisning i Schweiz, ett av de få länder där uppgifter finns tillgängliga.

Språk	språkregion		
	Fransktalande	Tysktalande	Italofon
Tyska	6,5 %	ej tillämpligt	21,5 %
Franska	ej tillämpligt	10 %	11,7 %
Engelska	4,7 %	12,6 %	ej tillämpligt
ej tillämpligt = ej tillgängligt		källa: Grin (1999: kapitel 9)	

Tabell 3: Social avkastning på undervisning i främmande språk i Schweiz (män)

Avkastningen på att investera en euro av offentliga medel i tysk utbildning i den italienskspråkiga delen av Schweiz är till exempel 21,5 %, vilket är ganska hög jämfört med den genomsnittliga avkastningen på riskfritt finansiellt kapital, och den långsiktiga kostnaden för att låna pengar på marknaden. Tyvärr har vi inga uppgifter om andra europeiska länder. **Sådana uppgifter tyder dock på att språkundervisning kan vara en värdefull investering för samhället, inte bara av kulturella skäl, utan också ur ekonomisk synvinkel.**

2.1.1.3 Anställbarhet

Även om betydelsen av språkkunskaper för anställbarhet betonas i olika EU-dokument och i marknadsekonomisk status, finns det fortfarande **få empiriska bevis till stöd för detta påstående, utöver de preliminära bevis** som lämnats av kommissionens gemensamma forskningscentrum (se Araújo m.fl. 2015). Få artiklar i den akademiska litteraturen behandlar uttryckligen frågan om hur språkkunskaper påverkar sysselsättningen, och i allmänhet studerar dessa bidrag förhållandet mellan färdigheter i det lokala dominerande språket och arbetstillfällen för invandrare (se Gazzola m.fl. 2016, för en översikt).

I ovan nämnda studie av Araújo m.fl. (2015) finner författarna en positiv och statistiskt signifikant effekt av kunskaper i engelska på anställbarhet i Tyskland, Grekland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Portugal och Slovenien. Effekten mäts av sannolikheten att bli anställd snarare än arbetslös för en person som kan engelska i motsats till någon utan den skickligheten, allt annat lika. I Cypern, Spanien, Finland och Malta har *kunskaper* i engelska (dvs. mycket goda språkkunskaper) en positiv inverkan på anställbarheten. Att känna till franska har en positiv inverkan på anställbarheten i Malta, Tyskland, Danmark och Ryssland i Bulgarien, Lettland, Litauen och Polen. Författarna gör dock ingen uppskattning av omfattningen av dessa effekter. En studie som nyligen genomförts av Europeiska kommissionens generaldirektorat för sysselsättning har bättre lyft fram de språkkunskaper som är mest efterfrågade på arbetsmarknaden, med fokus på meddelanden om lediga tjänster online (Beadle m.fl. 2015). Resultaten visar att en betydande andel av arbetsgivarna behöver avancerade kunskaper i främmande språk.

I Schweiz är det mindre sannolikt att en medlem av en flerspråkig arbetskraft - det vill säga fransktalande invånare som kan tyska eller engelska, och personer som är tyskspråkiga som kan franska eller engelska – får sparken än enspråkig person. I genomsnitt minskar den enspråkiga arbetskraften med 8,7 % när priset på arbetskraft ökar med 5 % (dvs. arbetskraften blir dyrare), medan den flerspråkiga arbetskraften minskar med endast 3,7 % (Grin m.fl. 2009).

2.1.2 Språkens bidrag till BNP och handel

Få artiklar behandlar språkens bidrag till ekonomins samlade mervärde, dvs. bruttonationalprodukten (BNP). **Språkkunskaper kan bidra till att skapa mervärde eftersom det kan göra inköps-, produktions- och försäljningsprocesserna effektivare.** I Schweiz bidrar kunskaperna i främmande eller andraspråk (begränsat till engelska, franska och tyska) med omkring 10 % av Schweiz BNP, varav engelska står för hälften av denna procentandel (Grin, Sfreddo och Vaillancourt 2010). Uppskattningarna för Quebec uppgår till cirka 3 % av provinsens BNP.

Tyvärr finns det inga uppgifter för EU-länderna. Vissa studier har dock genomförts på regional nivå. Exempelvis visar en färsk rapport från den baskiska regeringen i Spanien att de ekonomiska konsekvenserna av olika verksamheter med anknytning till det baskiska språket kan uppskattas till 4,2 % av den autonoma regionens BNP (Gobierno vasco 2016). Se även Bane Mullarkey Ltd. (2009) för Galway Gaeltacht i Irland.

I ELAN-studien (CILT 2006) undersöks effekten av bristen på språkkunskaper på exporten av europeiska företag, med fokus på ett urval av små och medelstora företag. En liknande studie genomfördes för Katalonien i Spanien (Hagen 2010). McCormick (2013) hävdar att det finns ett generellt positivt samband mellan ett lands BNP och den genomsnittliga nivån på engelska kunskaper i befolkningen. Språkfärdighetsnivån mäts med hjälp av English Proficiency Index (EPI), en indikator som utformats av det internationella utbildningsföretaget Education First och populariserats i media. McCormicks resultat bygger dock på en enkel statistisk korrelationsanalys och visar inga verkliga orsakssamband mellan personlig skyddsutrustning och BNP. Dessutom kan de uppgifter som används drabbas av egenvals partiskhet.

Följden av att ha ett gemensamt handelsspråk har studerats i olika artiklar (se bland annat Méliitz 2008, FIDRMUC och FIDRMUC 2015, Egger and Toubal 2016, Egger and Lassman 2016). **Utbytenas struktur kan påverkas av språket på tre olika sätt.** Länder kan dela officiellt språk, vilket i allmänhet indikerar förekomsten av geopolitiska kopplingar (t.ex. en gemensam kolonial historia). De kan dela ett modersmål, i den meningen att människor som bor i två olika länder talar samma språk som sitt modersmål. Detta kan ses som en indikator på kulturell samhörighet. Slutligen kan länderna dela ett gemensamt språk, vanligtvis ett språk som lärs sig som främmande språk, vilket möjliggör kommunikation mellan människor av olika modersmål. Resultaten visar att **ett gemensamt språk (officiellt eller muntligt) i genomsnitt ökar handelsflödena med 44 %** (Egger och Lassmann 2012). Effekten av ett gemensamt talat språk är starkare än effekten av ett vanligt modersmål, men båda är betydligt positiva (Egger och Lassman 2016). Fidrmuc och FIDRMUC (2015) visar att omfattande språkkunskaper i EU är en viktig faktor för utrikeshandeln, och att engelska spelar en särskilt viktig roll.

2.1.3 Språkpolitik och innovation

Språkens inverkan på industriell innovation är fortfarande underutforskad. Med industriell innovation vill vi betyda teknisk innovation som skyddas av immateriella rättigheter såsom patent, varumärken och industriprojekt. Även om vissa studier behandlar frågan om sambandet mellan flerspråkighet och kreativitet – och därmed frågan om innovation genom kreativitet – (Marsh och Hill 2009), **fokuserar artiklar om förhållandet mellan språklig mångfald och industriell innovation på språkpolitikens effekter** på innovation (i motsats till språk i sig).

Immateriellt rättsintensiva industrier definieras som över genomsnittet för immateriella rättigheter per anställd (inklusive upphovsrätt). I EU står immateriellt rättsintensiva industrier

för 26 % av sysselsättningen och 39 % av BNP. enbart patentintensiva industrier står för 13,9 % av EU:s BNP och 10,3 % av den totala sysselsättningen (EPO-harmoniseringsbyrå 2013). Europeiska patentverket (EPO = EPO), med säte i München, Tyskland, är en regional myndighet som utfärdar patent och som har till uppgift att söka och pröva ansökningar om europeiska patent för de 38 avtalsslutande staterna i Europeiska patentkonventionen (EPC). EPO:s officiella språk är engelska, franska och tyska. EPO beviljar det europeiska patentet, dvs. en "strål" av nationella patent, som sedan måste valideras i de stater som patenthavaren utser. Valideringsförfarandena omfattar betalning av validerings- och förnyelseavgifter och, i vissa fall, översättning av hela patentet (eller delar därav, vanligtvis patentkrav) till ett av de officiella språken i det berörda landet. De flesta artiklar som handlar om språk och det europeiska patentsystemet ger en uppskattning av sådana kostnader för översättning efter beviljandet och diskuterar deras inverkan på patentansökan och antalet länder där europeiska patent valideras (se Van Pottelsberghe och Mejer 2010, Van Pottelsberghe och François 2009, Harhoff, Hoisl m.fl. 2009). Resultaten visar **atten minskning av kostnaderna för översättning efter utfärdandet sannolikt kommer att ha en positiv effekt på antalet registrerade ansökningar.** Gazzola (2014a, 2015) undersöker skillnaderna i översättningskostnader före utfärdandet för europeiska sökande som ansöker om patent hos EPO. Resultaten visar att **de totala kostnaderna för att få tillgång till patentförfaranden för europeiska sökande vars första språk varken är engelska, franska eller tyska är minst 27 % högre än kostnaderna för engelska, franska eller tyska sökande.**

EPO är inte en del av EU:s institutioner eller organ och marknadsekonomisk status tar inte upp frågan om immateriella rättigheter. Teknisk innovation är dock på olika sätt kopplad till EU:s språkpolitik. År 2012 nådde EU:s företrädare en överenskommelse om att skapa ett enhetligt europeiskt patent – eller "**europeiskt patent med enhetlig verkan**". Det enhetliga patentet är ett europeiskt patent som beviljas av EPO enligt reglerna och förfarandena i CEB (Europeiska patentkonventionen), som på begäran av patenthavaren får enhetlig verkan fördeltagarna i det enhetliga patentsystemet. Avtalet om att inrätta en europeisk patentdomstol håller för närvarande på att ratificeras av EU. Dessutom är det fortfarande oklart hur resultatet av folkomröstningen i Förenade kungariket den 23 juni 2016 om ratificeringsprocessen kommer att ha. Det räcker att konstatera att det i de nu gällande förordningarna anges att det enhetliga patentet ska meddelas på ett språk av engelska, franska och tyska, och att det inte kommer att krävas någon översättning av patentkraven till de två andra språken (Europeiska unionens råd 2012). Kommissionen har dock tillagt att ingen ytterligare översättning börgörasför att ge patentet kraft⁶. **Språkordningen för det enhetliga patentet kommer därför att minska kostnaderna för översättning efter utfärdandet, men kommer inte att vända de befintliga skillnaderna mellan europeiska sökande jämfört med de översättningskostnader som fanns före beviljandet.** Kostnaderna för att översätta en patentansökan till ett av EPO:s arbetsspråk bör i själva verket endast ersättas inom ett fast tak och endast för vissa kategorier av sökande. Maskinöversättning kan bidra till att minska kostnaderna för

6 Under en övergångsperiod på 12 år, en fullständig översättning av patentspecifikationerna till engelska om handläggningsspråket vid EPO är franska eller tyska, eller till ett av de officiella språken i medlemsstaterna som är ett av unionens officiella språk, ska handläggningsspråket vid EPO vara engelska. Italien och Spanien beslutade att dra sig tillbaka från det enhetliga patentet eftersom de ansåg att översättningsarrangemangen var diskriminerande. I september 2015 beslutade Italien slutligen att inleda förfaranden för att ansluta sig till det föreslagna enhetliga patentet. Detta beslut fattades efter ett beslut av Europeiska unionens domstol om avslag på Spaniens talan mot förordningarna om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (dom i mål C-146/13, Spanien mot parlamentet och rådet, och mål C-147/13, Spanien mot rådet).

patentinformation, men bara i viss utsträckning. Det enhetliga patentets inverkan på innovationsverksamhet kan ännu inte uppskattas (för en diskussion om de förväntade kostnaderna och fördelarna med det europeiska patentet med enhetlig verkan, se Danguy och Van Pottelsberghe de la Potterie 2011). Det bör dock noteras att **val avseende antalet arbetspråk för EU:s institutioner, organ eller byråer och tillhörande översättningsarrangemang kan påverka fördelningen av de kostnader som europeiska innovativa företag ådrar sig för att skydda sina immateriella rättigheter. Detta kan leda till rättviseproblem. Detta får inte förbises i EU:s allmänna språkpolitik.**

2.2 Ett flerspråkigt företag

I punkt 3 i SEM uppmanar rådet medlemsstaterna att investera i undervisning i främmande språk för att främja arbetskraftens rörlighet på den inre marknaden. Det finns starka ekonomiska skäl bakom denna rekommendation. Nyklassisk ekonomisk teori tyder på att rörligheten för produktionsfaktorer (arbetskraft och kapital) förbättrar den ekonomiska effektiviteten. Arbetskraftens rörlighet kan minska skillnaderna i arbetslöshet mellan olika regioner, men den är lika med marginell arbetsproduktivitet, vilket förbättrar bidragets effektivitet. **Arbetskraftens rörlighet i EU är dock fortfarande ett begränsat fenomen.** Enligt officiella siffror "omkring 2 % av medborgarna i arbetsför ålder i en av de 27 EU-medlemsstaterna för närvarande bor och arbetar i en annan medlemsstat. Som jämförelse kan nämnas att andelen tredjelandsmedborgare som är bosatta i EU är nästan dubbelt så hög" (Europeiska kommissionen 2007 3). De senaste uppgifterna visar inga betydande förändringar. Den¹ januari 2015 bodde 15,3 miljoner människor i en av EU:s medlemsstater med medborgarskap i ett annat EU-land (ungefär 3 % av EU:s totala befolkning)⁷. Det finns olika faktorer som motverkar internationell rörlighet vid sidan av behovet av att lära sig ett nytt språk. Vi måste bland annat nämna personliga skäl som rädsla för att förlora familjeband, administrativa och institutionella hinder såsom skillnader i skattesystem och svårigheter med ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer (se Vandenbrande 2006: 24 för en översikt).

Att främja inläring av främmande språk är inte bara viktigt för att underlätta rörligheten. det kan också bidra till att integrera rörliga människor i värdlandets samhälle. Leverantörer av grundläggande tjänster (hälsa, skola, lokala myndigheter och domstolar) "måste i allt högre grad kommunicera med personer som talar andra språk samtidigt som deras personal inte är utbildad i att arbeta på andra språk än sitt modersmål och inte har interkulturella färdigheter" (Europeiska kommissionen 2008c:21). En av de utmaningar som de europeiska länderna står inför i dag är att främja rörligheten för människor (t.ex. arbetstagare, studenter och forskare) och samtidigt ge utrymme för nyanländas språkbehov för att undvika utestängning och framväxten av separata samhällen (Grin m.fl. 2014). **Frågan är därför om LM+ 2-formeln kan bidra till att uppnå två till synes motstridiga socioekonomiska mål för EU, nämligen att främja rörlighet inom EU och underlätta integration och social sammanhållning.** En fördjupad diskussion om denna fråga skulle gå utöver gränserna för detta dokument⁸. Det är dock lämpligt att lyfta fram några centrala punkter och lägga fram vissa uppgifter.

7 Se http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=292846

8 Studien av olika strategier för att förena integration och rörlighet är för närvarande föremål för det projekt som samfinansieras av EU:s "Mobilitet och inkludering i ett flerspråkigt Europa" MIME (2014–2018). Se www.mime-project.org

2.2.1 Rörlighet, inkludering och formel ”Moder tunga + 2”

Empiriska bevis stöder påståendet att språkinläring underlättar rörligheten. **Att tala ett lands språk ökar sannolikheten för migrering till det landet nästan fem gånger** (Aparicio Fenoll och Kuehn 2016). Språkinläring under den obligatoriska utbildningen minskar migrationskostnaderna för enskilda personer, särskilt för ungdomar. Genom att utveckla kunskaperna i värdlandets officiella språk blir det lättare att ta med nyanlända (se nästa avsnitt). Varken **LM+ 2-formeln eller främjandet av ett enda fordonsspråk är för närvarande tillräckliga för att uppnå detta mål, och det är osannolikt att de är tillräckliga inom överskådlig framtid**. För det första talar endast en minoritet av européerna främmande språk. För det andra måste utbildningssystemens effektivitet i undervisningen av främmande språk förbättras ytterligare. För det tredje, och mer grundläggande, är varken LM+ 2-formeln eller främjandet av ett enda fordonsspråk tillräckliga för att hantera problemet med oförutsägbara möjligheter att flytta individer. I detta avsnitt diskuteras dessa frågor i tur och ordning.

Tabell 4 visar andelen EU-medborgare som är minst 15 år och som hävdar att de kan föra en konversation på minst två andra språk än sitt modersmål. Uppgifterna offentliggjordes i 2001, 2006 och 2012 i olika omgångar av Eurobarometerundersökningen. Till följd av flera utvidgningar har antalet medlemsstater förändrats. För att möjliggöra en intertemporal jämförelse presenteras i tabell 4 resultaten för 2006 och 2012 som avser Europeiska unionen med 15 respektive 25.

Tabell 4 visar att **endast en fjärdedel av de europeiska medborgarna uppger att de kan tala minst två språk, och denna procentandel förblev praktiskt taget konstant mellan 2001 och 2012. Detta är inte förvånande** eftersom utbildningsreformerna tar årtionden för att visa deras inverkan. Dessutom är uppgifter från olika omgångar av Eurobarometerundersökningen endast i viss utsträckning jämförbara (se Ó Riagáin 2015), och vi måste tillåta en viss felmarginal i uppskattningarna.

EU	Omgången av Eurobarometerundersökningen		
	2001	2006	2012
EU 15	26	26	25
EU-25	ej tillämpligt	28	26
EU-27	ej tillämpligt	ej tillämpligt	25
ej tillämpligt = ej tillgängligt		källa: tabell sammanställd av författare	

Tabell 4: EU-medborgare förklarar sig kunna föra ett samtal på minst två andra språk än modersmålet. Procentuellt resultat

Situationen kommer att förbättras i framtiden, men kommer inte att förändras radikalt. Uppgifter från den tredje omgången av Eurobarometerundersökningen (Europeiska kommissionen 2012a) visar att ungdomar, särskilt i åldern 15–24 år, löper större risk att ha kunskaper i två främmande språk (37 %) än personer över 55 år (17 %). Andelen elever som lär sig minst två främmande språk ökar. Andelen elever i början av gymnasieutbildningen (ISCED-nivå 3) i EU som lär sig minst två främmande språk är relativt konstant, vilket visas i figur 2.

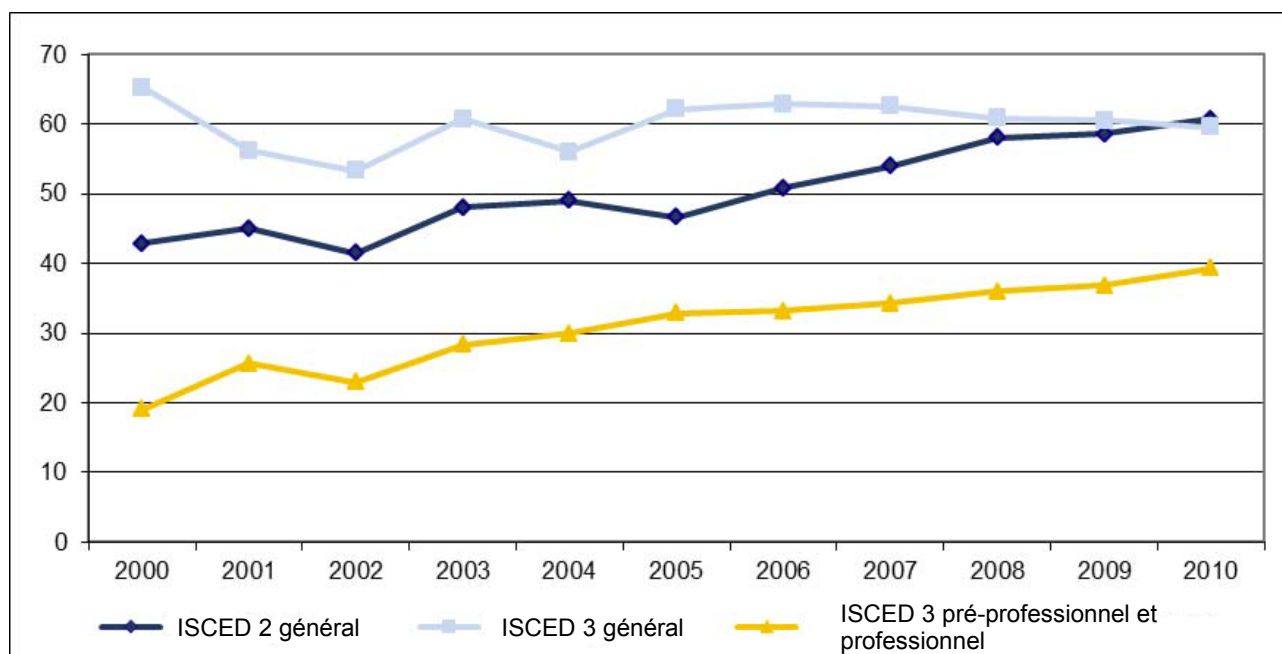

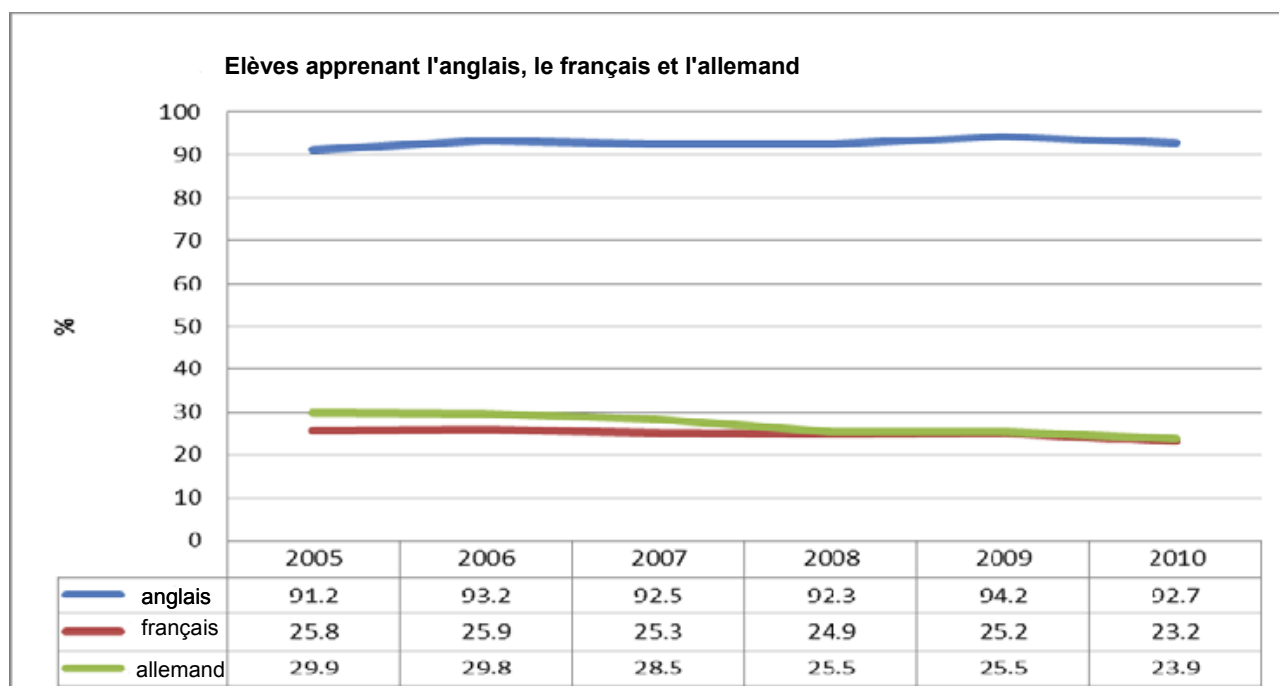
Illustration 2: andel elever som lär sig minst två främmande språk i EU, 2000–2010 (källa: Europeiska kommissionen, 2012c:39)

Färsk siffror bekräftar att andelen studenter som lärde sig två eller flera främmande språk på allmän nivå Isced 3 i EU-28 förblev praktiskt taget konstant mellan 2009 och 2014 (Eurostat 2016). Det erinras om att ISCED = ISCED är den internationella standarden för utbildningsklassificering (se bilaga 6.1 och bilaga 6.2).

Att studera språk i den obligatoriska utbildningen garanterar dock inte i sig att majoriteten av eleverna lär sig dem väl. Det är välkänt att språkkunskaper inte är en dikotomisk variabel (t.ex. Jag vet/jag vet inte) men snarare ett komplext kontinuum, och att någon färdighet är föremål för föräldring om den inte används tillräckligt. I vissa fall kan det räcka med grundläggande kunskaper (dvs. möjligheten att beställa en måltid utomlands), men i många andra sammanhang krävs goda eller till och med mycket goda språkkunskaper (och belönas på arbetsmarknaden, se avsnitt 2.1.1 ovan). Uppgifter från Eurobarometern 2012 visar att kontrollnivån varierar avsevärt mellan medborgarna. **De allra flesta svarande uppger att de har en grundläggande eller medelhög nivå av språkkunskaper.** Till exempel, av dem som säger att de har åtminstone lite engelska, bara 20 % anser att deras nivå är "mycket bra". **Nivån på språkkunskaperna förväntas inte förbättras inom en snar framtid.** Resultaten av den första europeiska undersökningen om språkkunskaper (Europeiska kommissionen 2012b) visade att "resultaten av språkinläring i Europa är dåliga: endast fyra av tio studenter når nivån "oberoende användare" i det första främmande språket, vilket motsvarar förmågan att ha en enkel konversation. En fjärdedel nådde denna nivå i det andra främmande språket. Alltför många elever – 14 % för förstaspråket och 20 % för det andra – når inte nivån "grundanvändare", vilket innebär att de inte kan använda ett mycket enkelt språk, inte ens med hjälp" (Europeiska kommissionen 2012 d:1). Sammanfattningsvis visar empiriska bevis på att **LM+ 2-formeln fortfarande inte är en realitet för majoriteten av européerna.** Även om betydande och uppmuntrande framsteg har gjorts inom utbildningssystemen under de senaste två årtiondena **finns det fortfarande mycket utrymme för framsteg.**

Även om majoriteten av européerna (eller åtminstone den yngre generationen) kunde tala minst två främmande språk flytande, är **LM+2 förmodligen inte den bästa språkpolitiken för att främja rörlighet och inkludering samtidigt, såvida inte den åtföljs av andra språkpolitiska åtgärder**. Kärnan i problemet är följande: Ingen kan förutsäga vilka språkkunskaper som kommer att behövas i deras framtida liv, och det finns ingen garanti för att de främmande språk som eleverna lär ut under sin obligatoriska utbildning är precis vad de behöver när de bestämmer sig för att flytta utomlands i sitt vuxna liv. Dessutom kan människor röra sig flera gånger i livet under olika tidsintervall (t.ex. några månader eller år) och i olika länder. Omfattningen av de språkkunskaper som krävs för en individ är därför inte känd i förväg.

Ett möjligt svar från enskilda (eller studentfamiljer) för att hantera detta problem är att investera i att lära sig ett allmänt talat språk som kan användas som fordonsspråk i olika länder. I Europa spelas denna roll mestadels, men inte uteslutande, av engelska. Engelska är i själva verket det främmande språk som talas oftast av europeiska medborgare. Uppgifterna visar dock att engelska ännu inte har uppnått status som grundläggande kompetens i Europa. Enligt siffror som publicerades 2012 i Eurobarometerundersökningen talar 38 % av européerna i EU-27 engelska som främmande språk, och kompetensnivån tenderar att vara medelhög eller låg. **Endast 7 % av EU-medborgarna uppger att de kan tala engelska som främmande språk på en mycket god nivå. Medel- och elementära nivåer är vanligare** (17 % respektive 12 %). Andelen EU-medborgare som har engelska som modersmål, eller som talar flytande, överstiger med andra ord inte 21 % av befolkningen. Det finns stora skillnader mellan EU-länderna i detta avseende (se bilaga 6.3). Situationen kommer att förändras i framtiden, men bara i viss utsträckning. Under 2014 lärde sig nästan 80 % av barnen inom grundskolan i EU-28 engelska som främmande språk (Eurostat 2016). Figur 3 visar att mer än 90 % av eleverna lär sig engelska på gymnasiet ISCED/ISCED 3.

Figur 3: procentandel elever som lär sig engelska, franska och tyska på ISCED/ISCED-nivå 3 (allmän gymnasieutbildning = gymnasie), 2005–2010, källa: Europeiska kommissionen (2012 c: 40)

År 2014 var denna procentandel 94,1 % (Eurostat 2016). Detta betyder dock inte att de flesta studenter som studerar engelska har kvar för att bli kompetenta. Resultaten av den första europeiska undersökningen om språkkunskaper (Europeiska kommissionen 2012 b) visar att endast 28 % av eleverna som studerar engelska under det sista året av grundskoleutbildningen (= college, ISCED/ISCED 2) eller det andra året av gymnasieutbildning (= gymnasieutbildning, ISCED/ISCED 3) når nivå B2 i den gemensamma europeiska referensramen för språk (CEFR). **Trots de massiva investeringarna i undervisning i engelska i utbildningssystemet, förväntas inte tvåspråkighet inom en snar framtid.** Som ett resultat av detta finns det fortfarande inget gemensamt språk som talas allmänt på en bra nivå eller upplevs av den stora majoriteten av EU-medborgarna.

Såsom konstaterades i början av detta avsnitt ökar kunskaper i ett lands officiella språk sannolikheten för migrering till det landet. Språkpolitik som syftar till att främja engelska som ett rent fordonsspråk i Europa är därför i princip mer benägen att främja rörligheten till engelskspråkiga länder än till andra européer. Konsekvenserna av denna asymmetri för den europeiska arbetsmarknaden har ännu inte undersökts i detalj⁹.

Det är dock värt att notera att inkluderingen inte nödvändigtvis skulle vara enklare om alla européer hade ett gemensamt andraspråk. Det är välkänt att kommunikationen inte omfattar enbart överföring av information. Engelska kan vara användbart för att få tillgång till högre utbildningsprogram i stora städer som Milano eller Berlin, och kanske för att hitta arbete i banker eller IT-företag baserade i dessa städer. Men detta är förmodligen inte tillräckligt för att integreras fullt ut i samhällen där italienska respektive tyska fortfarande är de dominerande lokala språken. Så länge språkkunskaper vid ett givet tillfälle kan ses som

9 För en allmän diskussion om denna fråga på global nivå, se Van Parijs (2000).

en mängd humankapital används språk i olika särskilda situationer, och i vissa sammanhang är vissa språk mer användbara och/eller lämpligare än andra. Även om en person uppger kunskaper i ett visst främmande språk betyder det inte att han eller hon ofta använder (eller är entusiastisk att använda) detta språk aktivt eller passivt. Till exempel kan människor som bor i stora städer på kontinenten i genomsnitt ha goda kunskaper i engelska, men de är inte nödvändigtvis villiga att byta till engelska när en utländsk kollega eller vän är närvarande. Detta val bör inte, åtminstone a priori, tolkas som en chauvinistisk nationalism. Att föredra interaktioner på det dominerande lokala språket kan bero på legitima skäl såsom behovet av att känna sig hemma eller önskan att undvika eller minimera språklig osäkerhet. Rörlighet innebär att samspelet med utlänningar både på arbetsplatsen och i privatlivet blir allt vanligare. Detta ökar i sin tur antalet och frekvensen av situationer där användning av ett fordonsspråk skulle vara nödvändigt. Men människor är inte nödvändigtvis villiga att acceptera denna förändring. En av de möjliga negativa effekterna (eller "kostnaderna" i mycket allmän bemärkelse) av detta skulle kunna vara framväxten av "parallella samhällen" där lokalbefolkningen och utlänningar (eller utlänningar) bor i separata samhällen och nätverk. I vissa fall, särskilt inom högre utbildning, sker detta redan¹⁰.

Därför kan varken LM+ 2 eller enbart engelska vara ett sätt att lösa spänningen mellan rörlighet och inkludering. De kan naturligtvis vara en del av lösningen, men andra former av språkpolitik bör genomföras. Till exempel **bör det bli lättare och framför allt billigare att lära sig "på begäran"-språk**. Genom att lära sig språk "på begäran" menar vi möjligheten att faktiskt lära sig ett språk innan du reser utomlands och/eller omedelbart efter ankomsten till värdlandet. Det språkstöd online (OLS) som Europeiska kommissionen har skapat för Erasmusstudenter är ett bra exempel¹¹. **En av EU:s utmaningar under de kommande åren är att utforma en språkpolitik som dels gör det möjligt att dra nytta av fördelarna med rörlighet, dels minska rörlighetens negativa effekter på integrationen** (Grin m.fl. 2014). Vi kommer att återkomma till denna punkt i avsnitt 3 för att visa hur kommissionen hanterar denna fråga.

2.2.2 Integration av migranter

Frågan om invandrarspråk har blivit en mycket omdiskuterad fråga i Europa. Många EU-länder kräver att icke-europeiska medborgare ska skaffa sig eller testa sina språkkunskaper på värdlandets officiella språk för att få uppehållstillstånd eller medborgarskap (se Pulinx, Van Avermaet och Extramiana 2014). Kunskaper i det lokala språket ses ofta som en förutsättning för social och ekonomisk integration. Empiriska bevis tenderar att stödja denna uppfattning, även om många påpekar att språkkunskaper är ett nödvändigt (men inte tillräckligt) villkor för integration. Generellt sett **har kunskaper i värdlandets språk en positiv effekt på migranternas inkomster från arbete i intervallet 5–35 %** (se Adserà och Pytliková, 2016; se även Chiswick and Miller, 2014, för en

10 Vi ser till exempel uppkomsten av nätverk för interaktion mellan nationella och internationella studenter som studerar på engelska utanför Storbritannien eller Irland (Priegnitz 2014).

11 För att till exempel uppnå en nivå på engelska som motsvarar B2-nivån i den gemensamma referensramen behöver den genomsnittliga inläraren cirka 500–600 timmars guddad inläring från nybörjarnivå. Detta innebär att 20 timmar i veckan ägnas åt språkinläring i nästan 30 veckor (eller 7,5 månader) (källa <https://support.cambridgeenglish.org/hc/en-gb/articles/202838506-Guided-learning-hours>). Det finns helt klart ett antal faktorer som kan påverka den tid som krävs för att uppnå en viss nivå av språkkunskaper (t.ex. ålder, individuell talang, samhörighet mellan målspråket och inlärarens modersmål osv.). Detta enkla exempel visar dock att stöd till intensiv språkinläring innan man lämnar landet (t.ex. tre månader) och omedelbart efter flytten (t.ex. 4,5 månader, eller ännu mindre om man bor utomlands påskyndar inlärningsprocessen) skulle kunna ha en positiv effekt på inkluderingen av nyanlända på lång sikt.

översikt), t.ex. 27 % i Spanien (Budria och Swedberg 2012), 7,3 % i Tyskland (Dustmann 1994) och 21–23 % i Förenade kungariket (Dustmann och Fabbri 2003). Kunskaper i det officiella språket har en **positiv inverkan på invandrarnas anställbarhet** (se Aldashev m.fl. 2009 för Tyskland, Leslie och Lindley 2001 för Storbritannien och Rendon 2007 för Katalonien). I olika EU-länder är det mer sannolikt att migranter från länder utanför EU som rapporterar goda eller mycket goda färdigheter i värdlandets officiella språk är anställda än de som inte har några kunskaper i det lokala språket eller bara en lämplig nivå (Gazzola 2016, kommer). En relaterad fråga gäller effekterna av bristande språkkunskaper på invandrarbarnens utbildningsresultat. **Studenter med invandrabakgrund uppnår konsekvent sämre resultat än nationella studenter.** Otillräckliga kunskaper i undervisningsspråket nämns ofta som ett av skälen (även om det inte nödvändigtvis är det viktigaste) till detta resultat (Europeiska kommissionen 2008b). Migrationsfenomenet har ökat under de senaste åren. År 2009 tillhörde t.ex. 9,3 % av 15-åringarna invandrarfamiljer i EU, och ungefär hälften av studenterna med invandrabakgrund talar ett annat språk än modersmålet (Europeiska kommissionen 2012d 13).

2.3 Flerspråkiga institutioner

Det tredje allmänna målet som definieras i marknadsekonomisk status är att främja ett effektivt och inkluderande sätt att hantera flerspråkig kommunikation i en överstatlig demokrati. EU:s institutionella språkpolitik (eller "språkordningen") bygger på formell jämlikhet mellan de 24 officiella språken och arbetsspråken¹². Detta val har lett till en intensiv debatt om dess kostnader, fördelar och nackdelar. EU:s språkordning har studerats av olika författare och akademiker, och det är inte möjligt att presentera denna litteratur här. Det är dock lämpligt att rapportera vissa siffror på grundval av officiella uppgifter. Tillgången till uppgifter om europeiska språkkunskaper i Eurobarometerundersökningarna (2001, 2006 och 2012) och i två omgångar av AES-undersökningen om vuxenutbildning som Eurostat offentliggjorde 2011 och 2013 gjorde det möjligt för forskare att publicera olika empiriska artiklar om effektiviteten i EU:s språkordning.

2.3.1 EU:s språkordning är effektiv och rättvis

I litteraturen mäts effektiviteten i EU:s språkordning, åtminstone när det gäller extern kommunikation, vanligtvis med hjälp av en indikator som kallas språklig utestängning (= språklig disenfranchisement miss = DR), en indikator som infördes av Ginsburgh och Weber (2005). Uteslutningsprocenten definieras som andelen medborgare eller invånare som inte talar något officiellt språk som modersmål eller främmande språk. Denna procentandel motsvarar andelen medborgare (eller invånare) som inte kan inkludera officiella EU-handlingar – t.ex. förordningar, innehållet i Europaparlamentets plenarsammanträden som överförs via internet och EU-institutionernas webbsidor – om de inte hittar andra lösningar, t.ex. att betala en översättare eller tolk eller be en vän eller släkting om hjälp. Ju lägreuteslutningsfrekvensen är, desto större blir språkordningens effektivitet. Uteslutningsgraden är helt klart en ungefärlig indikator på medborgarnas potentiella deltagande i EU:s verksamhet, eftersom den bygger på en förenklad syn på språket som ett sätt att överföra information. Även om det är välkänt att språkets värde går långt utöver deras blotta kommunikationsvärde, har uteslutningsgraden den obestridda fördelen att den är kvantifierbar och jämförbar. Detta utgör en empirisk grund för en

¹² För en beskrivning av EU:s språkordning, se bland annat Phillipson (2003), Ammon (2015:730–833), Hanf m.fl. (2010:81–162), Van des Jeught(2015).

offentlig diskussion om EU:s språkordning.

Författarna använder sig av olika typer av språkexkludering. Den enklaste definitionen är andelen medborgare som inte talar något officiellt språk. Denna indikator kallas **absolut tullexkluderingsgrad (ADR= TAED)** och ger en första uppskattning av den procentandel av befolkningen som kan uteslutas från kommunikationen med EU-institutionerna. Ibland definieras den absoluta uteslutningsgraden som den procentandel av befolkningen som antingen talar inget av de officiella språken eller bara talar ett av dem på en grundläggande nivå. Vi använder förkortningen ADR för att hänvisa till denna alternativa definition. Det skulle dock vara riskabelt att jämföra personer som har ett språk som modersmål med personer som endast rapporterar en rättvis eller medelhög nivå av språkkunskaper. Till följd av detta har akademiker tagit fram andra definitioner av andelen utestängda rättigheter som tar hänsyn till skillnader i språkkunskaper. RDR = **relativ förlust av rösträtt, till exempel, definieras som andelen medborgare som varken har som modersmål i minst ett officiellt språk eller talar det på en lämplig nivå**¹³. Den relativa andelen utestängda återspeglar tanken att kunskaperna i ett grundläggande eller medelstort främmande språk inte är tillräckliga för att delta i EU:s verksamhet utan alltför stora ansträngningar och ge dig samma förutsättningar som infödda talare.

Författarna jämför vanligtvis fyra alternativa språkordningar. Den första är status quo (jämförbarhet mellan de officiella språken). Det andra alternativet är en språkordning som endast omfattar de sex största officiella språken i EU när det gäller modersmål, dvs. engelska, franska, tyska, italienska, polska och spanska. Det tredje alternativet är en trespråkig språkordning baserad på engelska, franska och tyska, medan det sista alternativet endast är en engelskspråkspolitik. Det bör noteras att dessa fyra språkordningar redan används i praktiken. **Officiella handlingar måste översättas till alla officiella EU-språk, men många icke rättsligt bindande handlingar (t.ex. kommissionens olika webbsidor) finns endast på ett begränsat antal språk.** Under 2014 publicerade 14 av kommissionens 33 generaldirektorat sin hemsida endast på engelska, åtta generaldirektorat på engelska, franska och tyska, ett generaldirektorat på 11 språk och 10 generaldirektorat på 24 eller 23 officiella språk (Gazzola 2014 b: 249–250). I tabell 5 visas uppskattningar av andelen språk som uteslutits till följd av de fyra språkordningar som just beskrivits. Siffrorna kommer från fem olika studier. Där så är möjligt presenteras i tabell 5 de tre definitionerna av uteslutningsgrader: ADR, ADR2 och RDR. Den relativa uteslutningsgraden ger de mest konventionella uppskattningarna av språkexkludering eftersom den förutsätter att invånarna har ett stort behov av språkkunskaper för att förstå EU-dokument och delta i EU-frågor utan alltför stora svårigheter.

13 I Eurobarometerundersökningen uppmanades deltagarna att bedöma sin kapacitet med hjälp av en enkel skala på tre nivåer – mycket bra, bra och grundläggande - men dessa nivåer fastställdes inte formellt. Tvärtom bedöms AES-språkfärdigheter med hjälp av deskriptorer, dvs. lämpliga ("Jag kan förstå och använda de vanligaste dagliga uttrycken. Jag använder språk i förhållande till bekanta saker och situationer), bra ("Jag kan förstå det väsentliga i klart språk och producera enkla texter. Jag kan beskriva erfarenheter och händelser och kommunicera ganska flytande", och kompetent ("Jag kan förstå ett brett spektrum av krävande texter och använda språk flexibelt. Jag är nästan helt flytande i språket).

Undersökning	Språkordning										
	Endast engelska			3 språk			6 språk			komplett flerspråkighet	
	ALT ERN ATIV TVI STL ÖSN ING	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV TVI STL ÖSN ING	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV TVI STL ÖSN ING	ADR2	RDR	ALT ERN ATIV TVI STL ÖSN ING	RDR
1. Ginsburg och Weber (2005), EU-15	43	—	—	19	—	—	4				
2. Firdmuc, Ginsburg och Weber (2010), EU27		62,6	—	—	37,8	—	—	16,4	—	—	—
3. Gazzola och Grin (2013), EU-27	50	62	79	—	—	—	—	—	—	0	0
4. Gazzola (2014), EU24	49	—	81	28	—	55	12	—	26	0	4
5. Gazzola (2016), EU-25	45	65	79	26	39	49	8	14	19	0	4
Nettoresultat. Det finns ingen dubbelräkning, dvs. en person som kan engelska och franska räknas bara en gång.											
Källa: Gazzola (2016)											

Tabell 5: andelen utestängda från språk i EU. Procentuellt resultat

I den första studien av Ginsburg och Weber (2005) används Eurobarometeruppgifter (2001) och ADR utvärderas i EU-15. I denna studie omfattar språkordningen som bygger på sex språk nederländska i stället för polska. Med hjälp av uppgifter från den andra omgången av Eurobarometern (2006) om språkkunskaper hos EU-medborgare i åldern 15 år, FIDRMUC, Ginsburgh och Weber (2010) uppskattar ADR 2 för EU-27. Gazzola och Grin (2013) uppskattar olika uteslutningsnivåer för EU-27 på grundval av uppgifter från 2012 års Eurobarometerväg. Gazzola (2014b) studerar språkexkludering bland vuxna invånare (inklusive permanent bosatta med utländskt ursprung) i 24 EU-länder med hjälp av uppgifter från den första omgången av ESA/EAA (2011). I AES/EAA definieras vuxna som personer i åldern 25–64 år. På grund av brist på data exkluderar vi Kroatien, Malta, Luxemburg, Irland och Nederländerna. Slutligen uppskattar Gazzola (2016) andelen vuxna bosatta i 25 EU-länder (Kroatien, Rumänien och Nederländerna utesluts på grund av brist på tillförlitliga och adekvata uppgifter), med hjälp av den andra omgången av ENS (2013). Resultaten av studie 5 ska till exempel tolkas på följande sätt: 45 % av invånarna i de 25 undersökta länderna kan inte engelska, 65 % av de svarande kan antingen inte engelska eller talar det endast på en rättvis nivå. 79 % talar antingen inte engelska eller känner till det på en rättvis eller medelhög nivå (eller vice versa är endast 21 % av de svarande som har engelska som modersmål eller kvalificerade som främmande språk). Om t.ex. engelska, franska och tyska var de enda officiella språken i EU skulle en andel invånare mellan 26 % och 49 % i de 25 undersökta länderna vara språkligt uteslutna, beroende på vilken indikator som används. Alternativ tvistlösning till följd av ett helt flerspråkigt system skulle vara noll, medan RDR skulle vara 4 %. Detta beror på förekomsten av olika

minoriteter som inte har särskilt goda språkkunskaper i det officiella språket i det land där de är bosatta (t.ex. den ryskspråkiga minoriteten i de baltiska länderna eller den arabiskspråkiga minoriteten i Frankrike).

I de fem studierna används olika datauppsättningar och olika grupper av länder undersöks, men uppskattningarna är ganska likartade och resultaten konvergerar till samma slutsatser. En enspråkig språkpolitik som bygger på allengelska eller en trespråkig språkordning som skulle omfatta engelska, franska och tyska skulle utestänga en stor andel av EU-medborgarna från att kommunicera med EU. Att använda sex språk skulle minska andelen språk som utestängs, men bara i viss utsträckning. **Flerspråkighet är den mest effektiva språkordningen bland de fyra alternativ som undersökts.**

Det är viktigt att notera att de resultat som rapporteras i tabell 5 är genomsnittsvärden för EU som helhet eller för en stor delmängd av. **Det finns stora skillnader mellan länderna** när det gäller andelen utestängda till följd av ett enspråkigt språksystem eller en språkpolitik som bygger på tre eller sex språk. Självklart är uteslutningsgraden mycket låg i länder som har ett gemensamt språk med EU, medan den är högre (och ibland mycket högre) i andra länder (se bilaga 6.4).

Dessutom visar forskning att **socialt och ekonomiskt missgynnade personer tenderar att vara mindre benägna att tala främmande språk och därför är mer benägna att påverkas negativt om EU slutar använda sitt modersmål eller sitt första undervisningsspråk** (Gazzola 2014b, 2016). I de 25 länder som granskades i den femte studie som nämns i tabell 5 har 17 % av invånarna med godkänt resultat inga kunskaper i engelska, jämfört med 47 % av dem som bara har gymnasieutbildning. Omkring 21 % av de tillfrågade med arbete har inga kunskaper i engelska, franska eller tyska, varken som främmande språk eller modersmål, men 41 % bland arbetslösa. I Frankrike talar ungefär tre fjärdedelar av de 10 % av inkomsten som högst upp i inkomsten något engelska, medan endast en tredjedel av dem i de lägre 10 % av inkomsten gör det. I Italien är det dubbelt så troligt att människor i den övre inkomstdecilen talar engelska som ett främmande språk än de som är i den lägre inkomstdecilen.

En kraftig minskning av EU:s officiella språk skulle därför få två negativa konsekvenser. För det första skulle detta skapa stora skillnader mellan medborgare som bor i ett land vars modersmål eller primära utbildningsspråk är ett officiellt EU-språk och de flesta medborgare som bor i länder som inte har ett officiellt språk gemensamt med EU. För det andra skulle det ha en regressiv effekt att överge flerspråkigheten, eftersom det skulle vara särskilt skadligt för missgynnade grupper av sociala grupper, som är de minst utbildade, de med lägre inkomster och arbetslösa. Det bör betonas att det inte bara är en allmän minskning av antalet språk som skulle leda till uteslutning. **Även en minskning av antalet användningsområden för officiella språk skulle få liknande effekter.**

Även om det inte är möjligt att sätta monetärt värde på fördelarna med det flerspråkiga språksystemet, klargörs fördelarna med flerspråkighet när det gäller EU-kommunikationens effektivitet och dess fördelningsmässiga konsekvenser i analysen av andelen utestängda personer. Det bör erinras om att EU-institutionerna spenderar omkring 1,1 miljarder euro på språktjänster. Detta motsvarar mindre än 1 % av EU-institutionernas budget och mindre än 0,09 % av EU:s BNP (Gazzola och Grin 2013).

2.3.2 Europeiskflerspråkighet efter brexit

Efter folkomröstningen den 23 juni 2016 beslutade Förenade kungariket att lämna Europeiska unionen. Förhandlingarna om att formalisera Förenade kungarikets utträde ur EU kan pågå i upp till två år, och vi vet inte hur EU:s framtid kommer att se ut. Dessutom är det inte möjligt att förutsäga om Skottland, där majoriteten röstade för att stanna kvar i EU, kommer att besluta att skilja sig från Förenade kungariket. Därför är alla försök att beskriva EU:s språkordning efter brexit nödvändigtvis hypotetiska. På grund av bristen på bättre data beräknar vi ADR och RDR genom att utesluta Storbritannien från alla länder. Efter att ha lämnat Storbritannien kommer engelska att vara modersmålet för endast en liten minoritet av befolkningen i det nya EU-27 (främst irländska och brittiska som bor på fastlandet). Vilken effekt skulle denna förändring kunna få för EU:s språkordning? Vissa människor kan frestas att säga att brexit löser frågan om rättvisa och effektivitet i EU:s kommunikation. Engelska skulle bli det enda officiella språket i unionen, sänka översättningskostnaderna och ge alla lika villkor för kommunikationen mellan EU-institutionerna och medborgarna. Uppgifterna ger dock en annan bild. **Brexit kommer sannolikt att öka betydelsen av ett flerspråkigt språkssystem.** Tabell 6 visar den absoluta och relativa utestängningsfrekvensen för enspråkig (helengelsk) språkordning och en trespråkig språkordning (engelska, franska och tyska) efter brexit. Vi använder två olika dataset, dvs. 2012 års Eurobarometerväg och den andra omgången av vuxenutbildningsundersökningen (2013).

Resultaten konvergerar till samma slutsats. En "engelsk" språkpolitik skulle utestänga mer än 50 % av EU:s befolkning utan Storbritannien, och skulle göra kommunikationen svår för 90 % av medborgarna, särskilt för dem med låg utbildningsnivå och relativt låg inkomstnivå. I själva verket är det bara 10 procent av befolkningen som talar engelska som modersmål eller mycket väl som ett främmande språk. Detta innebär att endast 10 % av européerna skulle få tillgång till EU-handlingar utan alltför stora ansträngningar. Att använda tre språk skulle också orsaka mycket utanförskap. En tredjedel av EU-medborgarna skulle helt uteslutas från kommunikationen med EU och mer än hälften skulle ha svårt att få tillgång till EU-handlingar.

Uppsättning länder och uppgifter	Språkordning			
	alla svenska		Engelska-franska-tyska	
	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR
EU-26° (Eurobarometer 2012)	56	90	36	58
EU-24* (undersökningen om vuxenutbildning 2013)	51	90	30	56
° EU-26 = EU-28 minus Förenade kungariket och Kroatien på grund av brist på uppgifter. EU-medborgare som är 15 år eller äldre, antal iakttagelser 26751				
* EU-24 = EU-28 minus Förenade kungariket, Kroatien, Rumänien och Nederländerna på grund av brist på tillräckliga uppgifter. EU-medborgare i åldern 25–65 år, antal observationer 166 311				
Källa: tabell sammanställd av författare				

Tabell 6: andelen språk utestängda i EU efter brexit. Procentuellt resultat.

Jämför de tullsatsersom anges i tabell 6 och de som anges i tabell 5. **Efter brexit kommer andelen språk utestängda från enspråkig och/eller trespråkig politik att öka.** Detta understryker vikten av en flerspråkig strategi för EU:s externa kommunikation.

3 Genomförande av marknadsekonomisk status

Viktiga resultat:

- Få rapporter behandlar genomförandet av marknadsekonomisk status på EU-nivå och nationell nivå, och tillgängliga uppgifter är inte tillräckliga för att göra en heltäckande bedömning av marknadsekonomisk status.
- Den första europeiska undersökningen om språkkunskaper är en av de viktigaste resultaten av marknadsekonomisk status.
- Programmet för livslångt lärande har finansierat olika projekt till stöd för språkinläring, men bristen på tydliga resultatindikatorer gör det inte möjligt att bedöma de slutliga effekterna av dessa projekt jämfört med deltagarnas språkkunskaper.
- Det onlinespråkstöd som EU-kommissionen tillhandahåller Erasmusstudenter är ett lovande verktyg för att stödja språkinläring och självbedömning av språkkunskaper.
- Europeiska socialfonden har använts för språkutbildning som syftar till att förbättra invandrarnas anställbarhet och integration, men vi saknar siffror om de medel som investerats för detta ändamål och om de socioekonomiska effekter som uppnåtts.
- Kommissionen har vidtagit olika åtgärder som svar på rekommendationerna om marknadsekonomisk status, bland annat offentliggörande av dokument, webbplatser och rapporter som syftar till att öka medvetenheten om fördelarna med språklig mångfald och språkinläring i samhället och ekonomin.
- De flesta av de åtgärder som kommissionen vidtagit på området översättning och tolkning är riktade och relevanta. Systemet för maskinöversättning för offentliga förvaltningar = MT@ED, som tagits fram av Europeiska kommissionen, är ett användbart verktyg för användbar gränsöverskridande kommunikation mellan offentliga institutioner.
- Få initiativ har tagits för att främja flerspråkighetens externa dimension.

I denna del av rapporten sammanfattar vi de åtgärder som kommissionen vidtagit för att genomföra marknadsekonomisk status. Såvitt vi känner till är *rapporten om genomförandet av rådets resolution av den 21 november 2008 om en europeisk strategi för flerspråkighet – hädanefter genomföranderapporten* - (Europeiska kommissionen 2011f) det enda officiella dokument som specifikt behandlar kommissionens genomförande av marknadsekonomisk status. Det finns inget dokument på EU -nivå som sammanfattar medlemsstaternas eventuella åtgärder. En annan bevisning som kan vara relevant för bedömningen av marknadsekonomisk status är två arbetsdokument som kommissionen offentliggjorde 2008 och 2011 (Europeiska kommissionen 2008d, 2011 a). Slutligen bör man nämna rapporten *"Flerspråkighet: mellan politiska mål och genomförande"* och dess bilagor, offentliggjorda 2008 av Europaparlamentet (Cullen m.fl., 2008a, 2008b). Denna rapport innehåller användbar information om genomförandet av handlingsplanen 2004–2006 (Europeiska kommissionen 2003). Dess relevans för en bedömning av marknadsekonomisk status är dock begränsad.

I detta avsnitt sammanfattas tillgängliga belegg för genomförandet av marknadsekonomisk status på grundval av *genomföranderapporten*, uppdateras resultaten med ytterligare

källor¹⁴och om möjligt en övergripande bedömning av kommissionens initiativ mot bakgrund av de begrepp som beskrivs i avsnitt 1.2 och de resultat som presenteras i avsnitt 2. Initiativen läggs fram i enlighet med ordningsföljden för rekommendationerna om marknadsekonomisk status. En sammanfattning finns i tabell 7 i slutet av detta avsnitt.

3.1 Social sammanhållning, interkulturell dialog och europeisk integration

När det gäller den första prioriteringen av marknadsekonomisk status (dvs. ”att främja flerspråkighet i syfte att stärka den sociala sammanhållningen, den interkulturella dialogen och den europeiska integrationen”) nämns i genomföranderapporten två typer av initiativ. Den första består av **olika publikationer, bl.a. webbplatser¹⁵, manualer och rapporter om** dessa frågor. Några av dessa publikationer tar upp de språkliga behoven hos barn till migranter och minoriteter. År 2009 offentliggjorde kommissionen Eurydiceforskningen om integration av invandrabarn i skolor (Europeiska kommissionen 2009). I denna rapport presenteras de åtgärder som de vidtagit för att främja kommunikationen med invandrarfamiljer och lära invandrabarnen ursprungsspråken. Ämnet har vuxit under de senaste åren och detta har lett till publicering av olika rapporter (t.ex. ICF Consulting Services 2015).

Det andra initiativet lanserades 2009 när kommissionen inrättade en **plattform för det civila samhället för att främja flerspråkighet för interkulturell dialog**. Under 2011 utarbetade plattformen en rapport med olika rekommendationer. Ett av resultaten av arbetet på plattformen var Poliglotti4.eu- projektet (2011–2013). Projektets webbplats samlar bland annat information om de viktigaste motivations- och hämningsfaktorerna för flerspråkighet, olika kataloger över god praxis för hantering av flerspråkig kommunikation, en katalog över flerspråkighetsverktyg och olika exempel på god praxis för lokala och regionala myndigheters genomförande av en flerspråkighetspolitik. Den sista rapporten ¹⁶från *Poliglotti4.eu* -projektet publicerades 2012. Den innehåller information om projektets resultat och konsekvenser. Resultatet av dessa åtgärder mäts i form av information som publiceras på webbplatsen (t.ex. en förteckning över böcker om flerspråkighet och några exempel på god praxis), medan konsekvenserna bedöms utifrån antalet besök på webbplatsen per månad. I juni 2012 återupptogs plattformen officiellt för att ytterligare främja flerspråkighet inom EU, men i slutet av 2015 beslutade kommissionen att inte lägga fram något nytt mandat.

Båda åtgärdspaketet syftar till att öka medvetenheten om fördelarna med språkinlärning och språklig mångfald i allmänhet, men **det är svårt att bedöma deras slutliga inverkan på främjandet av social sammanhållning, interkulturell dialog och europeisk integration utan tydliga indikatorer och uppgifter**. Kommissionens initiativ på detta område är relevanta (se avsnitt 2.2 ovan), men bristen på uttryckliga utvärderingsrapporter från kommissionen gör det inte möjligt för oss att nå en tydlig slutsats.

3.2 Livslångt språkinlärning

Den andra prioriteringen i marknadsekonomisk status är livslångt språkinlärning. Det bör

14 Ytterligare information om genomförandet finns i en nyligen genomförd studie av Saville och Gutierrez Eugenio (2016). Denna studie publicerades dock vid exakt samma tidpunkt som vår studie. Det var därför inte möjligt att fullt ut beakta dess innehåll.

15 Vissa av dessa publicerade webbplatser är inte längre online.

16 se http://poliglotti4.eu/php/about/index.php?doc_id=73&lg=en

erinras om att utbildning inte omfattas av EU:s behörighet och att åtgärderna på detta område är begränsade till att underlätta samordningen mellan utbildningarna och ge direkt ekonomiskt stöd till projekt som rör språkinläring.

Ett antal viktiga åtgärder har vidtagits på detta område sedan 2008. År 2008 lanserade kommissionen en plan för en **undersökning för att testa elevernas kunskaper i olikafrämmande språk**. Den första europeiska undersökningen om språkkunskaper offentliggjordes 2012 (Europeiska kommissionen 2012b). I undersökningen testades i flera europeiska länder kompetensnivån i olika främmande språk (särskilt engelska och ibland franska) i ett representativt urval av 53 000 elever under det sista året av grundskoleutbildningen (= mellanstadiet, tredje klass) eller under det andra året av gymnasieutbildning (= gymnasiet, årskurs 1e). **Utvecklingen av en transeuropeisk undersökning med hjälp av standardiserade kriterier för att testa elevernas språkkunskaper är en viktig prestation**, eftersom den utgör en gemensam grund för övervakning (i förekommande fall) av framstegen med att uppnå Barcelonamålen (dvs. LM+ 2).

EU har finansierat olika projekt som rör livslångt lärande, främst genom programmet för livslångt lärande (LPP – 2007–2013). Genomföranderapporten innehåller vissa siffror om hur mycket pengar som spenderats på språkrelaterad verksamhet. LPP har en budget på nästan 7 miljarder euro och har finansierat ett brett spektrum av utbyten, studiebesök och nätverksverksamhet. Mellan 2007 och 2011, det sista året för vilket siffror finns tillgängliga i *genomföranderapporten*, spenderade kommissionen omkring 50 miljoner euro per år på språkrelaterad verksamhet. Låt oss anta att den totala budgeten för LL Pockså fördelas över programmets sju år (detta ger 1 miljard euro per år). Enligt detta antagande **användes omkring 5 % av budgeten för programmet för livslångt lärande till språkrelaterad verksamhet**. Detta motsvarar bidraget från de språkpolitiska åtgärder som kommissionen genomfört (se figur 1), men få exakta uppgifter om resultaten och konsekvenserna av sådana åtgärder finns tillgängliga. Utan sådana uppgifter är det omöjligt att bedöma LPP:s faktiska inverkan.

I *genomföranderapporten* anges att totalt 87 multilaterala projekt, 17 nätverk och 8 kompletterande åtgärder valdes ut från nyckelverksamhet 2 "Languages" (denna verksamhet finansierades också av programmet för livslångt lärande). Nyckelåtgärd 2 "erkände vikten av språklig mångfald och språkinläring för att se till att EU-medborgarna får bättre yrkesmässiga och personliga möjligheter under hela livet. Syftet med denna nyckelverksamhet var att öka medvetenheten om denna betydelse inte bara bland studenter och utbildningspersonal utan även i samhället i stort" (Saville och Gutierrez Eugenio 2016:22). Det totala beviljade beloppet uppgick till 39 miljoner euro (Europeiska kommissionen 2011a). Mellan 2011 och 2013 finansierade programområde 2 tio multilaterala nätverk, 8 kompletterande åtgärder och 62 multilaterala projekt¹⁷.

Dessutom har ytterligare 35 miljoner euro använts till decentraliserade åtgärder för livslångt lärande som rör språk. Sådana åtgärder förvaltades av de nationella programkontoren för livslångt lärande. Mellan 2007 och 2010 finansierades olika projekt på språkområdet, bland annat centraliserade åtgärder för livslångt lärande, däribland *Comenius*, *Grundtvig*, *Leonardo* och *Erasmus*. Sammanlagt 62 projekt finansierades, vilket uppgick till nästan 17 miljoner euro. Det finns ett brett spektrum av finansierade

¹⁷ Se <http://www.sepie.es/doc/comunicacion/publicaciones/Keyactivity2.pdf> som citeras i (Saville och Gutierrez Eugenio 2016: 22).

verksamheter. Hit hör multilaterala projekt som främjar språkkänslighet och tillgång till språkinlärningsresurser, utveckling och spridning av språkinlärnings- och testmaterial samt språkkurser och rörlighetsåtgärder. *Genomföranderapporten* innehåller dock inga detaljerade siffror om de resurser som investerats i särskilda åtgärder för de språk som finansieras av *Comenius*, *Grundtvig*, *Leonardo* och *Erasmus*, med undantag för 1,57 miljoner som spenderats under läsåret 2008/2009 på intensiva språkkurser för Erasmusstudenter i 22 länder. Vi vet från andra källor att *Erasmusprogrammet* - som ingick i programmet för livslångt lärande mellan 2007 och 2013 – stödde olika språkinriktade initiativ inom högre utbildning, t.ex. *Erasmus Intensive Language Courses (EILC)*, dvs. sex veckors intensivundervisning i värdlandets officiella språk (Europeiska kommissionen 2011a). Mer än 5000 studenter deltog i EILC 2009–2010. Det finns dock inga uppgifter om EILC:s kostnader, och konsekvenserna av detta initiativ har ännu inte offentliggjorts. **Bristen på korrekta uppgifter om de resultat som uppnåtts genom initiativ som EILC är en lucka i genomföranderapporten.** I linje med en officiell rapport från kommissionen har 27,8 miljoner euro investerats i multilaterala projekt, nätverk och kompletterande åtgärder för att främja språkinläring under de senaste tre åren av *programmet för livslångt lärande 2011 -2013*. Under samma period deltog cirka 21 000 studenter eller anställda i *intensiva språkkurser i Erasmus*” (Europeiska kommissionen 2015:4). I detta fall har vi inte heller information om resultaten av dessa kurser när det gäller de språkkunskaper som deltagarna förvärvat i slutet av programmet.

Programmet *Leonardo Vinci* ingick i programmet för livslångt lärande mellan 2007 och 2013. Programmet gav stöd till språkrelaterade åtgärder för att underlätta gränsöverskridande placeringar i företag (Europeiska kommissionen 2011a). Språkförberedelser för praktikanter och lärlingar tillhandahölls genom yrkesorienterad språkinläring (VOLL), men **inga uppgifter om kostnader och fördelar med VOLL publicerades**. Vissa siffror har lämnats av Europeiska kommissionen (2011a), men mellan 2007 och 2010 stödde Leonardo-programmet 71 innovativa projekt för att främja modern inläring av främmande språk. I *genomföranderapporten* nämns inga sifferuppgifter om resultaten av dessa projekt när det gäller de språkkunskaper som deltagarna utvecklat. Budgeten uppgick till över 17,7 miljoner euro. Det bör noteras att inom programmet för livslångt lärande skulle ett engångsbelopp på upp till 500 EUR per deltagare kunna betalas ut för att täcka språkliga, kulturella och pedagogiska förberedelser för erfarenheter utomlands (Europeiska kommissionen 2008d).

Verksamheten inom programmet för livslångt lärande fortsätter inom ramen för det nya *Erasmus+programmet* (2014–2020). Enligt tillgängliga officiella uppgifter finansierade *Erasmus+* 38 103 projekt mellan 2014 och 2016. De beviljade bidragen varierar från några tusen euro till 3,7 miljoner euro¹⁸. En enkel titt på titlarna på de finansierade projekten visar att många av dem direkt hänvisar till språkinläring, flerspråkighet och språkundervisning. Det är dock inte möjligt att ge en tillförlitlig uppskattning av de resurser som används för språkrelaterad verksamhet i detta informationsdokument, eftersom den finansierade verksamheten ofta bara är en aspekt av mycket breda projekt som omfattar studenter inom högre utbildning och personalrörlighet. Vissa siffror redovisas i en färsk publikation från kommissionen: tack vare Erasmus+ bedömde nästan 220 000 studenter sin språknivå och över 65 000 har gått språkkurser online för att se till att de har ett bättre värde av sina studier och praktik utomlands (Europeiska kommissionen 2015:4). Under 2016 kommer 66 000 yrkesutbildningsstuderande och över 7000 volontärer inom Europeiska tjänsten (ungdoms-EVS = Europeiska volontärtjänsten) att få språkbedömning och språkstöd

18 Se sammanfattningen av Erasmus+projekt:

<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplplusprojects-compendium/>

online. Med hjälp av den terminologi som beskrivs i avsnitt 1.2 är antalet deltagare ett av resultaten av de språkpolitiska åtgärder som kommissionen vidtagit för att genomföra marknadsekonomisk status. Nu finns **det brist på uppgifter om konsekvenserna av politiken, dvs. nivån på de språkkunskaper som eleverna slutligen uppnår, och de effekter som detta får för framgången med deras studier och praktik utomlands.**

En av de mest intressanta konsekvenserna av **Erasmus+** var inrättandet av plattformen för språkstöd på nätet (OLS) (<http://erasmusplusols.eu>). OLS ger deltagarna i **Erasmus+** mobilitetsverksamhet för längre vistelse (nyckelåtgärd 1) möjlighet att bedöma sina kunskaper i främmande språk, som de kommer att använda för att studera, arbeta eller volontära utomlands. Dessutom kan utvalda deltagare gå en språkkurs online för att förbättra sin kompetens. OLS var mycket populär (se Saville och Gutierrez Eugenio 2016: 24 för en allmän presentation) och kan vara ett intressant verktyg för att göra språkinläring "på begäran" billigare (se avsnitt 2.2.1).

Slutligen nämns *igenomföranderapporten offentliggörandet av en handbok om tidig språkinläring* (Europeiska kommissionen 2011c) och några gemensamma riktlinjer för validering av språkkunskaper som förvärvats vid icke-formellt och informellt lärande¹⁹.

Sammanfattningsvis uppmanar **SEM kommissionen och dem att stärka den livslånga språkinläringen och föreslår åtta prioriteringar. Vissa av dem, som visas ovan, har helt eller delvis realiserats.** En europeisk indikator på språkkunskaper (SEM^{punkt 2e}) har utformats och resultaten från fem prov har offentliggjorts. Detta är ett viktigt resultat, eftersom indikatorn ger standardiserad information om utbildningssystemens effektivitet. Programmet för livslångt lärande finansierade dessutom olika verksamheter som syftade till att främja möjligheter till rörlighet för studenter och lärare (SEM punkt 2h). Detta kan hjälpa dem att förbättra sina språkkunskaper. **De siffror som finns tillgängliga avser dock främst input, dvs. de resurser som mobiliserats, och ibland resultaten av politiken, dvs. antalet projekt som får stöd och antalet deltagare** (se avsnitt 1.2 för definitioner). **Men vi har inga uppgifter om konsekvenserna av de konkreta åtgärder som genomförs av kommissionen eller av andra organisationer som finansieras genom programmet för livslångt lärande, och därmed deras inverkan på målgruppen för språkpolitiken.** Genomföranderapporten offentliggör till exempel inte tillräckligt med uppgifter för att bedöma om studenter och lärare faktiskt har förbättrat sina språkkunskaper till följd av sitt deltagande i projekt som finansieras av programmet för livslångt lärande. Kommissionen bör förbättra antalet och kvaliteten på de indikatorer som behövs för att bedöma resultaten av EU-finansierade projekt när det gäller deltagarnas språkkunskaper. Med andra ord bör informationssystemet förbättras. Detta innebär inte nödvändigtvis att uppgifter samlas in för varje enskilt projekt, men åtminstone vissa projekt bör övervakas närmare. Utan sådana uppgifter är det inte möjligt att bedöma fördelarna med EU:s stöd till språkinläring och effektiviteten och ändamålsenligheten hos den språkpolitik som antagits.

När det gäller framstegen mot målen för Barcelona (dvs. formel LM+ 2, se punkt 2a i SEM) är vittnesmålen blandade. Det genomsnittliga antalet främmande språk som lärs ut på lägre sekundärnivå (ISCED/ISCED 2 = franska högskolan) ökade något från 1,4 år 2004 till 1,5 år 2011 (ICF GHK 2014, Europeiska kommissionen 2012^e, Europeiska

¹⁹ En reviderad utgåva av de europeiska riktlinjerna för validering av icke-formellt och informellt lärande offentliggjordes i slutet av 2015 och finns på <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>

kommissionen 2012f), men det genomsnittliga antalet språk som lärs ut på gymnasienivå (= franska gymnasieskolan) låg kvar på 1,6. Andelen studenter som lärde sig minst två främmande språk på Isced/ISCED 3 allmän nivå förblev praktiskt taget konstant (Eurostat 2016). Finanskrisen och de efterföljande åtstramningsåtgärder som vidtagits i flera länder kan bidra till att förklara denna trend.

Mer information behövs för att bedöma de åtgärder som de vidtagit för att utbilda språklärare (punkt 2 f) och för att främja användningen av digital kommunikationsteknik och distansundervisning (punkt 2 d). Mer exakta uppgifter skulle behövas för att övervaka mångfalden i de språk som lärs ut i Europa, inbegripet erkända språk som används i mindre utsträckning (punkt 2.c), och för att bedöma (eventuella) framsteg när det gäller tillvägagångssätt som bygger på samförståelse mellan relaterade språk (punkt 2 d). Officiella uppgifter visar dock att 94 % av eleverna i gymnasieutbildning (= franska gymnasiet) under 2014 lärde sig engelska, men endast 23 % franska, 19 % tyska, 19 % spanska, 3 % italienska och 3 % ryska (Eurostat 2016). För att bidra till att uppnå resultaten av marknadsekonomisk status, särskilt när det gäller LM+ 2-politiken, **skulle EU kunna öka det ekonomiska stödet till undervisning i andra språk än engelska**. Så länge utbildningen är en behörighet för dem som följer subsidiaritetsprincipen skulle EU kunna använda ekonomiskt stöd för att främja språkutbyten med icke-engelskspråkiga länder för studenter på Isced/ISCED-nivå 3.

3.3 Anställbarhet och konkurrenskraft

SEM uppmanar kommissionen och främjar flerspråkighet för att öka företagets konkurrenskraft och medborgarnas rörlighet och anställbarhet. Som framgår av avsnitt 2.1 i denna bakgrund är dessa mål lämpliga. För närvarande vet man inte mycket om effekterna av EU-finansierade program på detta område. I enlighet med genomföranderapporten har ”strukturfonder använts för att finansiera utbildning i främmande språk, bland annat för att öka anställbarheten, göra det möjligt för arbetstagare att förstå säkerhetsregler, utveckla turismsektorn eller förbättra statstjänstemännens kompetens. Utbildning på värdlandets språk finansieras också för att främja integrationen av invandrare och deras familjer. Detta är i linje med rådets rekommendationer (se punkt 3 c i marknadsekonomisk status). **I genomföranderapporten nämns tyvärr inga exakta siffror om de belopp som investerats för detta ändamål och inte heller vilka effekter som uppnåtts.**

Vissa uppgifter finns i ett separat dokument som offentliggjordes 2011 av kommissionen (Europeiska kommissionen 2011a). Mellan 2007 och 2013 anslog Europeiska socialfonden (ESF = ESF) 11 miljarder euro per år till alla för att förbättra människors kompetens och sysselsättningsmöjligheter. Språkutbildning är ett sätt att uppnå detta mål, **men vi vet inte exakt hur mycket pengar som spenderas på det**. Mellan 2007 och 2011 främjades språkinläring i 244 prioriteringar i 48 operativa program på 21 (av totalt 117 operativa program med 27). De flesta av de finansierade projekten ingick i en bredare politik för att uppmuntra språkinläring, den huvudsakliga inriktningen på etniska minoriteter, migranter, långtidsarbetslösa, skolavhoppare, utbildare och utbildare. Några exempel för perioden 2000–2006 beskrivs i en rapport som offentliggjorts av kommissionen (se Europeiska kommissionen 2008d).

Ett tydligt resultat av kommissionens initiativ på området anställbarhet och konkurrenskraft är främjandet av vissa tematiska grupper om betydelsen av

språkkunskaper i ekonomin och offentliggörandet av olika rapporter eller studier som syftar till att öka medvetenheten om språkens potentiella bidrag till företagens anställbarhet och konkurrenskraft. I detta avsnitt presenterar vi sådana initiativ och diskuterar, där så är möjligt, uppföljningen av dem.

- I rapporten *Languages for Jobs = Languages for Jobs* (Europeiska kommissionen 2011d), som offentliggjordes av en expertgrupp, identifieras olika exempel på "god praxis" för att bättre matcha språkkunskaperna hos personer som kommer in på arbetsmarknaden med arbetsgivarnas förväntningar.
- År 2009 inrättade kommissionen en *kommersiell plattform för flerspråkighet*. Plattformen diskuterade bland annat hur man kan öka medvetenheten om språkens betydelse i näringslivet och utveckla tjänster och verktyg för att hjälpa företag och individer att förbättra sina yrkesmässiga prestationer genom en språkpolicy. Rapporten publicerades 2011²⁰. Plattformen har också publicerat broschyren "Languages gör vår verksamhet". Ett av resultaten från plattformen är CELAN-nätverket för främjande av språkstrategier för konkurrenskraft och anställbarhet (2011–2013). Syftet med CELAN är att tillhandahålla språktjänster till näringslivets intressenter, t.ex. forskning om språkbehoven hos europeiska företag/små och medelstora företag inom olika sektorer, och analys av tjänster och verktyg med anknytning till befintliga språk. Det viktigaste resultatet av CELAN-nätverket är utvecklingen av en online-applikation som heter "Language Needs Analysis Application" = "Language Needs Analysis Application". Denna applikation tillhandahåller ett interaktivt system för företag "att definiera sina språkbehov, jämföra dem med nuvarande praxis, och få information och tillgång till olika språkresurser som finns tillgängliga i språkgemenskapen och marknaden ²¹". Det görs dock ingen efterhandsutvärdering av uppföljningen av plattformens rekommendationer. Uppgifter om den faktiska användningen avansökanom språkbehovsanalys skulle bidra till att bedöma dess inverkan.
- År 2011 offentliggjorde kommissionen en *rapport om språkförvaltningsstrategier och bästa praxis i europeiska små och medelstora företag: Pimlico-projektet* (Hagen 2011), där Pimlico betyder "Främjande, genomförande, kartläggning av språk och interkulturella kommunikationsstrategier i organisationer och företag". Pimlico-projektet identifierar och beskriver olika modeller för god praxis i 40 europeiska små och medelstora företag som "har valts ut för sin betydande kommersiella tillväxt genom utformning och användning av strategier för språkförvaltning". Ett av resultaten av projektet är granskningen av olika organisationer och språkstödsnätverk i EU som är verksamma på överstatlig, nationell, regional och lokal nivå. För att bedöma projektets effektivitet och effektivitet är det nödvändigt att samla in och offentliggöra siffror om företagets faktiska användning av denna information.
- Mellan 2009 och 2011 finansierade programmet för livslångt lärande LILAMA-nätverket (*där LILAMA betyder språkpolitik för arbetsmarknaden*). Nätverket är en utbildningsplattform för utbyte och spridning av riktlinjer, bästa praxis och politiska rekommendationer som bidrar till utformningen och genomförandet av arbetsmarknadsorienterad språkpolitik²².
- År 2011 offentliggjorde kommissionen *Mapping Best Multilingual Business Practices in the EU study*, Europeiska kommissionen 2011b, och *Language Guide for European Business, Communicating effectively in your international exchange* (Europeiska kommissionen 2011b). Det saknas uppgifter för att bedöma den faktiska användningen av denna vägledning.

Även om dessa studier och rapporter har kunnat öka medvetenheten om betydelsen av språkkunskaper i ekonomin är det inte lätt att bedöma deras verkliga inverkan på de berörda aktörerna.

3.4 Främja språklig mångfald genom översättning

Den fjärde punkten i marknadsekonomisk status avser översättning. Rådet uppmanar kommissionen att lämna information om nationella och europeiska stödplaner för

20 Se http://ec.europa.eu/languages/library/documents/business_en.pdf

21 Se <http://www.celan-platform.eu/index.html>

22 Se <http://www.lilama.org/>

översättning av kulturprodukter såsom böcker eller filmer (särskilt genom textning). Kommittén uppmanar också kommissionen att stärka programmen för att utbilda översättare, stödja flerspråkiga terminologidatabaser och uppmuntra utvecklingen av språkteknik. I detta avsnitt ser vi och uppdaterar de viktigaste initiativen på detta område. **I allmänhet förklaras de åtgärder som genomförts** på detta område väl i **genomföranderapporten. De flesta av dem är målinriktade** och relevanta, särskilt för genomförandet av en flerspråkig politik på EU-institutionsnivå (se avsnitt 2.3).

Kommissionen har med hjälp av programmet för livslångt lärande inrättat en europeisk masterexamen i översättning (EMT = MET), ett projekt i partnerskap mellan Europeiska kommissionen och högskolor som erbjuder översättningsprogram på masternivå i syfte att förbättra kvaliteten på översättarutbildningen och få högkvalificerade personer att arbeta som översättare i EU. De universitet som deltar i MET bildar ett nätverk kallat EMT-nätverk (= MET-nätverk) som är det forum där MET-medlemsuniversiteten möts och utbyter bästa praxis inom översättningsundervisning. Nätverket har 63 medlemmar. Dessutom anordnar kommissionen andra program och aktiviteter som syftar till att främja översättning som ett yrke, särskilt *programmet för inbjudna översättare och besök vid GD Översättningsprogram*. Det första programmet gör det möjligt för kommissionens översättare att tillbringa några veckor på ett universitet som undervisar i översättning och att ge lingvister råd om karriärmöjligheter i EU, medan det andra programmet organiserar GD Översättnings besök för studenter och andra som har ett yrkesmässigt intresse av översättning. Dessutom anordnar kommissionen översättningstävlingen *Juvenes Translatores* för att öka medvetenheten bland gymnasieelever om vikten av översättning²³. Kommissionen och parlamentet var aktiva i inrättandet av European Master in Conference Interpretation (EMCI).

Kommissionen tillhandahåller olika **verktyg**, referensmaterial och databaser för översättare och terminologier, t.ex. *Interactive Terminology for Europe* (IATE = *Interactive Terminology for Europe* = TIAE). Uppgifter om externa användares effektiva användning av IATE skulle bidra till att bedöma effekterna av detta initiativ.

Kommissionen har lanserat *webbplattformen för språkindustrin* (LIND-Web), som innehåller fakta och siffror om EU:s språkindustri. Genom direktivet om information från den offentliga sektorn (2003/98/EG) inrättas en konkret mekanism för att främja medlemsstaternas vidareutnyttjande av språkresurser som produceras av EU:s institutioner och organ, t.ex. översättningsarkiv och dokument som översätts till olika EU-språk (Europeiska kommissionen 2011a). Det finns översättningskontor vid kommissionens 24 representationskontor som fungerar som ett gränssnitt med berörda parter på nationella språk. **Uppgifter om de tjänster som för närvarande tillhandahålls av dessa kontor skulle vara användbara vid bedömningen av effekterna av marknadsekonomisk status.**

Mellan 2007 och 2011 bidrog *programmet Kultur* till att finansiera översättningen av 1 548 böcker, med en total budget på 8,4 miljoner euro (Europeiska kommissionen 2011a). En studie om användningen av textning för att uppmuntra inlärning av främmande språk och förbättra kunskaperna i främmande språk offentliggjordes 2011 (Media Consulting Group 2011). Enligt en färsk rapport finansierade kommissionens ramprogram för stöd till kultur och audiovisuella sektorer *Kreativa Europa* under 2015 över 500 böcker (romaner, nyheter, pjäser, poesi, serier och skönlitteratur) från 35 europeiska språk till en budget på nästan 4 miljoner euro (Europeiska kommissionen 2015: 5).

Europeiska kommissionen har sedan 2010 arbetat med ett nytt

23 Se http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/index_en.htm

maskinöversättningssystem för offentliga förvaltningar *kallatMT@E C*. Detta system gör det möjligt för alla EU:s institutioner och byråer (inte bara översättare utan även ordinarie anställda) och nationella offentliga förvaltningar i EU att få ganska korrekta automatiska översättningar till totalt 552 språkpar som täcker alla officiella EU-språk. Detta nya system är en viktig utveckling eftersom det möjliggör flerspråkighet inom offentliga tjänster” (Saville och Gutierrez Eugenio 2016:36).

Kommissionen har publicerat olika **studier** om översättningens betydelse i samhället och i ekonomin. Vi behöver bland annat nämna en studie om översättningsindustrin (Rinsche och Portera-Zanotti 2009), en rapport om översättningsyrket (Pym m.fl. 2012), en rapport om översättningens roll i det europeiska samhället (Euréval 2010) och en studie som fokuserar på effekterna av ny teknik och nya affärsmodeller inom den globala översättningsindustrin (Tkitl och Debussche 2014). År 2010 offentliggjorde kommissionen en studie om hur informations- och kommunikationstekniken (IKT = IKT) och nya medier påverkar språkinläringen (Stevens 2010).

Kommissionen har stött olika **vetenskapliga projekt** inom området språkteknologi för människor. En av *prioriteringarna i sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling* (2007–2013) var t.ex. ”språkteknik” som omfattade många forskargrupper och forskningsgrenar, däribland bearbetning av naturligt språk, röstteknik, extraktionsinformation och maskinöversättning. Sammanlagt 25 projekt för språkteknik med en total EU-finansiering på 56 miljoner euro inleddes 2009–2010 (Europeiska kommissionen 2011a). I språkteknikportföljen ingår projekt från programmet för konkurrenskraft och innovation (2007–2013). Projekt om språkteknik, särskilt maskinöversättning, kan också finansieras genom *Horisont 2020* (2014–2020), det nya ramprogrammet för forskning och innovation.

Kommissionen är aktiv i **internationellt samarbete** på området översättning och tolkning, till exempel vid det årliga mötet om språkarrangemang, dokumentation och publikationer (IAMLADP), ett forum och ett nätverk av ledare för internationella organisationer som anlitar leverantörer av språkkonferenser och språktjänster. Dessutom har Europeiska kommissionen ingått internationella avtal med olika statliga organ som arbetar med flerspråkig översättning och terminologi, t.ex. Översättningsbyrån, Kanadas offentliga arbeten och statliga tjänster, Karibiska forskningsinstitutet för översättning och tolkning (Europeiska kommissionen 2011a), Herzen State Educational University i St Petersburg och Moskvas språkuniversitet deltar i besöksöversättarprogrammet. På tolkningsområdet har kommissionen olika internationella samarbetsprogram med Kina, Vietnam, Macao och Ryssland.

3.5 Flerspråkighetens externa dimension

Den femte punkten i marknadsekonomisk status handlar om flerspråkighetens ”yttre dimension”, som innebär att man främjar europeiska språk utomlands och förbättrar samarbetet med nationella och internationella organisationer som är verksamma inom språkinläring och språklig och kulturell mångfald. I *genomföranderapporten* nämns två initiativ.

Den första gäller **Indien**. År 2008 anordnade kommissionen en konferens om flerspråkighet och interkulturell dialog i New Delhi. 2009 undertecknade EU en gemensam förklaring om flerspråkighet med den indiska regeringen. Under 2011 anordnades ett möte mellan högre tjänstemän som en del av den politiska dialogen mellan EU och Indien. Det andra initiativet gäller **Kina**. År 2009 undertecknade den kinesiska regeringen och kommissionen

en gemensam förklaring om flerspråkighet. En konferens om flerspråkighet och språkinlärning anordnades 2011.

Det finns ingen information om uppföljningen (i förekommande fall) av dessa uttalanden. Detta är lite nedslående, eftersom EU ofta nämns som ett exempel som ska studeras (och ibland till och med som en modell som ska efterliknas) av flerspråkiga länder med flera officiella språk som Indien och Sydafrika. Med tanke på att flerspråkighet i världen är norm snarare än undantag, bör EU förmodligen leta efter modeller som skulle kunna ge konkreta vittnesbörd om hur flerspråkighet och språklig mångfald kan hanteras konkret. Som Kraus konstaterar, när europeiska politiker söker efter sådana modeller, "tas deras intresse ofta av USA:s fall. [Dock], om vi vill utveckla ett bra tillvägagångssätt för att analysera EU:s perspektiv som en mångskiftande politisk gemenskap, bör vi kanske fokusera på erfarenheterna från en demokratisk federation vars politik i huvudsak kännetecknas av att mångkulturalismen och den multinationella faktorn slöts samman. Den jämförande ramen för bedömning av Europas framtida politik skulle sedan flyttas något norrut från Förenta staterna till Kanada" (Kraus 2008: 97: 97). Schweiz är ett annat intressant fall (se Lacey 2013).

Slutligen bör EU ägna mer uppmärksamhet åt att utveckla samarbetet med flerspråkiga länder för att utbyta erfarenheter och praxis. Komparativ forskning om flerspråkighet och språkpolitik skulle kunna stödjas. Inrättandet av **en europeisk ordförande eller ett europeiskt forskningscentrum för flerspråkighet och språkpolitik skulle kunna bidra till att främja en verkligt europeisk vision om flerspråkighet** i världen i stället för att bara främja de europeiska språken som sådana. Detta skulle vara förenligt med EU:s stöd till större forskningsprojekt om flerspråkighet och i det sjätte och sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling²⁴, och med de rekommendationer som kommissionen själv utfärdade 2005 i dokumentet "En ny ramstrategi för flerspråkighet". I dokumentet anges att "kommissionen kommer genom programmet för livslångt lärande att ge stöd till studier om flerspråkighet inom den högre utbildningen och inrättandet av ordförande inom studieområden som rör flerspråkighet och interkulturellism" (Europeiska kommissionen 2005:8).

I tabell 7 sammanfattas de viktigaste resultaten av Europeiska kommissionens verksamhet för att genomföra marknadsekonomisk status och en allmän kommentar ges om resultaten.

Fält	De viktigaste resultaten	Konsekvenser och anmärkningar
Social sammanhållning, interkulturell dialog och europeisk integration	1. Olika publikationer 2. Inrättande av en plattform för det civila samhället för flerspråkighet för interkulturell dialog	(1 och 2) Kanske en positiv inverkan på känsligheten för fördelarna med språkinlärning och språklig mångfald, men bristen på tydliga uppgifter och indikatorer gör det inte möjligt för oss att nå en definitiv slutsats.

24 Se projektet LINEE (Languages in a Network of European Excellence = Languages in a European Network of Excellence), DYLAN (Language Dynamics and Diversity Management), Eldia (European Language Diversity for All) och MIME (Mobilitet och inkludering i ett flerspråkigt Europa = rörlighet och inkludering i ett flerspråkigt Europa).

Livslångt lärande	<ol style="list-style-type: none"> 1. Datainsamling (första europeiska undersökningen om språkkunskaper) 2. Direkt finansiering av olika projekt som rör livslångt lärande (5 % av budgeten för programmet för livslångt lärande som används för detta ändamål) 3. Ett betydande antal deltagare i dessa projekt 	<p>(1) En viktig prestation. Tillgång till nya uppgifter för benchmarking av utbildningssystemens effektivitet</p> <p>(2 och 3) Förmodligen positiva effekter, men det behövs fler uppgifter om programmets resultat (t.ex. den nivå på språkkunskaper som eleverna eventuellt uppnår) för att bedöma effektiviteten och fördelarna med genomförandet av marknadsekonomisk status.</p>
Anställbarhet och konkurrenskraft	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olika publikationer 2. Direkt finansiering för att stödja utbildning i främmande språk 	<p>(1) Kanske en positiv inverkan på känsligheten för fördelarna med främmande språk för företagen. Det skulle behövas fler uppgifter och indikatorer för att bedöma de faktiska effekterna av dessa publikationer.</p> <p>(2) Sannolika positiva effekter, men få uppgifter om de slutliga resultaten av sådan direkt finansiering finns tillgängliga. De flesta av dessa initiativ är riktade och relevanta.</p>
Främja språklig mångfald genom översättning	<ol style="list-style-type: none"> 1. Europeisk masterexamen i översättning 2. Nya verktyg och databaser för översättare 3. Stöd för översättning av böcker 4. Olika studier 5. Flera internationella samarbetsaktiviteter 	<p>(1 och 2) begränsad effekt och ingen uppföljning.</p>
Flerspråkighetens externa dimension	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gemensam förklaring om flerspråkighet med Indien 2. Gemensam förklaring om flerspråkighet med Kina 	
Källa: tabell sammanställd av författare		

Tabell 7: Sammanfattning av Europeiska kommissionens åtgärder för att genomföra marknadsekonomisk status

4 Slutsatser

Viktiga resultat:

- De allmänna målen för marknadsekonomisk status är relevanta eftersom de ligger i linje med de problem som marknadsekonomisk status är avsedd att lösa. Vissa nya åtgärder kan utformas för att minska spänningen mellan rörlighet och integration, t.ex. för att stärka språkinläringen på begäran och för att tillhandahålla fler flerspråkiga offentliga tjänster, inklusive administrativa former. Språkstöd online (OLS) och maskinöversättning för offentliga förvaltningar (MT@EC) som utvecklats av Europeiska kommissionen är goda exempel.
- Utvärderingen av denna relevans kan göras på grundval av begränsade empiriska belägg. Vi saknar tillräckliga och tillförlitliga uppgifter för att studera hur språkkunskaper påverkar individers ekonomiska välbefinnande och företagets konkurrenskraft. Bättre uppgifter om inkomsterna för EU-invånare skulle kunna samlas in i vuxenutbildningsundersökningen. Det behövs mer kvantitativa uppgifter om språkanvändningen i de europeiska företagens ekonomiska verksamhet (dvs. i inköps-, produktions- och försäljningsprocesserna).
- När det gäller utvärderingen av kommissionens åtgärder och verksamhet för att genomföra marknadsekonomisk status noterar vi blandade vittnesmål. Informationen om kostnaderna för och effektiviteten hos EU:s program och åtgärder för att följa marknadsekonomisk status är inte fullständig. De indikatorer som ska användas för att bedöma resultaten av språkpolitiken bör definieras tydligare.
- Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt de slutliga effekterna av program som syftar till att förbättra elevernas och vuxnas språkkunskaper. Utvärderingsmetoderna kan anpassas till befintliga riktlinjer som redan offentliggjorts av kommissionen.
- Incitament kan också vara ett effektivt sätt att främja flerspråkighet, särskilt inom högre utbildning.
- Det bör finnas samstämmighet mellan marknadsekonomisk status och annan EU-politik som indirekt påverkar den språkliga mångfalden och tillämpningen av LM+ 2-formeln. Ibland råder inom vissa politiska områden, enspråkighet och/eller de facto trespråkighet.
- Europeiska kommissionens externa kommunikation skulle kunna vara mer flerspråkig, särskilt för dess webbplatser.

Såsom framgår av avsnitt 1 kan stärkande av språkinläring och stöd till översättningssektorn ses som sätt att uppnå andra socioekonomiska mål, såsom att främja rörlighet, underlätta inkluderingen av EU-migranter och rörliga medborgare, förbättra anställbarheten och säkerställa jämlikhet mellan EU:s officiella språk (punkterna 1 och 3 i marknadsekonomisk status och slutliga rekommendationer).

Empiriska bevis som presenteras i avsnitt 2 visar att kunskaper i främmande språk kan ha en positiv inverkan på individens inkomster och samhällets välbefinnande och att det är ett lämpligt mål att investera i undervisning i mer än ett främmande språk. Sådana fördelar kan mätas. Dessutom kan färdigheter i främmande språk underlätta rörlighet och inkludering. Det finns ännu inga belägg för hur språkkunskaper påverkar anställbarheten, men det finns ett positivt samband mellan språkkunskaper och yrkesstatus.

Språkkunskaper kan bidra till migranternas ekonomiska integration genom att öka deras inkomster och arbetstillfällen. Undersökningen av andelen språk som utestängs visar att lika behandling av EU:s officiella språk är nödvändig för att säkerställa effektivitet och rättvisa i tillgången till handlingar som offentliggörs av EU.

Att stödja språkinlärning för att främja rörlighet inom EU och främja integration i värdlandet är ett av målen med marknadsekonomisk status, men varken LM+ 2-formeln eller främjandet av ett enda fordonsspråk räcker för att lösa spänningen mellan rörlighet och inkludering. Vissa innovativa åtgärder skulle kunna utvecklas på nationell nivå och EU-nivå. **Det bör bli lättare och billigare att lära sig värdlandets officiella språk innan de lämnar landet och/eller omedelbart efter ankomsten till värdlandet.** Språkstöd online från Europeiska kommissionen till Erasmusstudenter är ett bra exempel och skulle kunna utvidgas till andra målgrupper (se avsnitt 3.2). Som föreslås i punkt 3 c i marknadsekonomisk status skulle EU dessutom kunna använda EU:s strukturfonder för att tillhandahålla särskilda språkkurser i yrkesutbildning och vuxenutbildning. Detta skulle vara förenligt med rekommendationerna i rådets slutsatser av den 20 maj 2014 om flerspråkighet och utveckling av språkkunskaper. I detta dokument uppmanar rådet dem att utnyttja Erasmus-programmets och de europeiska struktur- och investeringsfondernas potential för att uppnå dessa mål.

Ett ökat utbud av flerspråkiga offentliga tjänster, åtminstone i storstäder, skulle kunna vara användbart. Tillhandahållandet av standardiserade administrativa formulär på flera språk kan underlätta den ekonomiska verksamheten och samordningen av de sociala trygghetssystemen. Vissa framsteg har gjorts, men det finns utrymme för framsteg²⁵. Maskinöversättning för offentliga förvaltningar (MT@EC) som utvecklats av Europeiska kommissionen kan vara till stor nytta på detta område (se avsnitt 3.4). Detta understryker vikten av översättning och tolkning för att hantera flerspråkig kommunikation i Europa. Sammanfattningsvis kan man dra slutsatsen **att de allmänna mål som anges i marknadsekonomisk status är relevanta eftersom de är förenliga med de problem som marknadsekonomisk status är avsedd att lösa. Språkkunskaper ger olika typer av förmåner (eller "förmåner") till enskilda personer, samhället och EU-institutionen. Vissa av dessa fördelar har kvantifierats (eller kan komma att kvantifieras). Vissa innovativa åtgärder bör dock utformas för att ytterligare minska spänningen mellan rörlighet och integration.**

Det bör noteras att utvärderingen av relevansen av marknadsekonomisk status i denna studie gjordes på grundval av begränsade empiriska bevis. Sådana bevis gäller endast ett fåtal europeiska länder, däribland länder utanför EU, t.ex. Turkiet eller Schweiz. **Vi saknar tillräckliga och tillförlitliga uppgifter för att studera hur språkkunskaper påverkar individens ekonomiska välbefinnande,** vilket gör att vi jämför de olika språkens betydelse på arbetsmarknaden och tar hänsyn till regionala effekter (t.ex. är språkkunskaper på italienska förmodligen inte lika belönade i de franska

²⁵ EU:s normer för samordning av de sociala trygghetssystemen föreskriver till exempel att förmånstagare omfattas av lagstiftningen i ett enda land och får bonus i det landet, och att socialförsäkringsorganisationerna beslutar om den rättsliga jurisdiktion som förmånstagarna omfattas av (principen om "en enda tillämplig lag"), t.ex. en person som är baserad och arbetar i Österrike med ytterligare ekonomisk verksamhet i Slovakien bör betala hela sin sociala trygghet i Österrike. Varje nationell organisation använder dock olika former på olika språk som tjänstemän som arbetar i organisationer utomlands inte nödvändigtvis förstår. Detta leder till att EU-medborgare som arbetar i mer än en medlemsstat stöter på administrativa hinder som ökar kostnaderna för rörlighet.

regionerna Rhône-Alpes och Bretagne). Såvitt vi vet är den vuxenutbildningsundersökningen Eurostat offentliggör för närvarande den enda uppsättning uppgifter som kan användas för transeuropeiska analyser av förhållandet mellan språkkunskaper och anställbarhet och/eller individuella inkomster. Kvaliteten på de insamlade uppgifterna bör dock förbättras, särskilt när det gäller variabler som beskriver uppgiftslämnarnas inkomster. En möjlig lösning är att offentliggöra vissa ad hoc-undersökningar eller att regelbundet inkludera specifika frågor om språkkunskaper i storskaliga representativa longitudinella studier, t.ex. den tyska socio-ekonomiskapanelstudien (SOEP). Det finns inga uppgifter för att undersöka hur språkkunskaper bidrar till EU:s BNP. För att bedöma hur språkkunskaper bidrar till konkurrenskraften och skapandet av mervärde behöver vi **kvantitativa** uppgifter om språkanvändningen i europeiska företags inköps-, produktions- och försäljningsprocesser (se exempelvis avsnitt 2.1.2). Denna idé är inte helt ny. Arbetsdokumentet från kommissionens *konsekvensbedömning: följedokument till meddelandet om flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande* rekommenderar insamling av enkätuppgifter om språkstrategier som antagits av företag, leverantörer och lokala myndigheter samt insamling av uppgifter om hur språklig och kulturell mångfald beaktas av medierna (Europeiska kommissionen 2008c:32). **Uppgifter som samlats in i Schweiz är ett exempel.**

Utvärderingen av de åtgärder och verksamheter som kommissionen infört för att genomföra marknadsekonomisk status visade att även om många åtgärder var relevanta (mot bakgrund av resultaten i avsnitt 2) är **informationen om kostnaderna för och effektiviteten i EU:s program och åtgärder för att uppnå målen för marknadsekonomisk status ofta ofullständig. Indikatorer för att bedöma resultaten av språkpolitiken bör definieras bättre.** Offentliggjorda uppgifter avser input (investeringar i euro) och ibland produkter (t.ex. antal program som får stöd), men större uppmärksamhet bör ägnas åt utvärderingen av de slutliga resultaten (eller konsekvenserna) av sådana program för målgruppen. En bra modell för att bedöma effektiviteten i EU:s finansiering av språkpolitiken till stöd för minoritetsspråk finns i rapporten från Grin m.fl. (2003). Utvärderingsmetoderna kan anpassas till de riktlinjer som redan offentliggjorts av kommissionen (Europeiska kommissionen 1999, Europeiska kommissionen 2008a). Resultatindikatorerna bör utformas bättre (se avsnitt 1.2).

Resultaten av EU:s ekonomiska stöd till språkinläring bland Erasmusstudenter och internationella studenter skulle kunna övervakas bättre. Det bör noteras att direkt ekonomiskt stöd endast är en av de verktyg som EU kan använda för att uppnå målen för marknadsekonomisk status. **Incitament kan också vara ett effektivt sätt att främja flerspråkighet.** Valet av språk för enskilda personer och högskolor svarar till exempel på de incitament som ingår i systemen för att bedöma kvaliteten på forsknings- och undervisningsverksamhet (t.ex. universitetsrankning). Att koppla offentlig finansiering av universitet eller stöd till studenters rörlighet till det enkla antalet inskrivna internationella studenter kan utgöra ett incitament för universitetsprogram som endast görs på engelska utan att tillräcklig uppmärksamhet ägnas åt undervisning till studenter i värdlandets officiella språk. Att använda en indikator som "antalet inskrivna internationella studenter som når C1-nivå i lokala språkkunskaper i slutet av sina studier" i stället för ett enkelt antal utländska studenter skulle kunna utgöra ett incitament för högskolorna att främja språkinläring mer effektivt bland internationella studenter. I allmänhet **bör särskild uppmärksamhet ägnas åt samstämmigheten mellan marknadsekonomisk status och**

annan EU-politik som indirekt påverkar den språkliga mångfalden och tillämpningen av LM+ 2-formeln, såsom "internationalisering" av högre utbildning, patent och innovationspolitik, och användningen av språk på EU-institutionernas webbplatser. Ibland råder inom sådana politikområden enspråkighet eller faktiskt trespråkighet, vilket kan påverka incitamenten för individer och familjer att lära sig och använda språk. Som framgår av ovannämnda dokument från *kommissionens avdelningar: följedokument till meddelandet om flerspråkighet: flerspråkighet är en tillgång för Europa och ett gemensamt tagande*: "flerspråkighet är en övergripande fråga som påverkar konkurrenskraften och det europeiska medborgarskapet och bör integreras i en rad politikområden utöver utbildning" (Europeiska kommissionen 2008c:5).

Un avslutande kommentar om det slutliga målet med marknadsekonomisk status finns här. Rådet uppmanar kommissionen att "inom ramen för den nya övergripande politiska ramen för flerspråkighet och inom ramen för sina befogenheter vidta åtgärder för att ta hänsyn till medborgarnas och institutionernas språkliga behov, med särskild uppmärksamhet på i) förbindelserna mellan EU-institutionerna och allmänheten och ii) förbindelserna mellan EU-institutionerna och de nationella institutionerna, med särskild omsorg om att tillhandahålla information på alla officiella språk och främja flerspråkighet på kommissionens webbplatser". Kommissionen tog inte upp detta i genomföranderapporten eller i tillhörande dokument. De vittnesmål som ges i avsnitt 2.3 visar dock att flerspråkighet skulle kunna främjas bättre på kommissionens webbplatser. Förutom att vara ett arkiv med nyheter eller allmän information innehåller kommissionens webbsidor också material som kan vara av strategisk betydelse för ekonomiska aktörer såsom små och medelstora företag, föreningar och icke-statliga organisationer som deltar i anbudsinfordringar, finansieringsprogram eller upphandlingsförfaranden.

5 Referenser

- Aldashev, Alisher, Johannes Gernandt och Stephan L. Thomsen (2009). "Språkanvändning, deltagande, sysselsättning och inkomster Bevis för utlänningar i Västtyskland med flera källor för urval", *Labour Economics*, 16, pp. 330–341.
- Ammon, Ulrich (2015). *Die Stellung der deutschen Sprache in der Welt* Berlin: Från Gruyter.
- Aparicio Fenoll, Ainhoa och Zoë Kuehn (2016). "Främjar kunskaper i främmande språk migration av unga individer inom Europeiska unionen?", i Gazzola, Michele och Bengt-Arne Wickström (red.) *The Economics of Language Policy*, pp. 331–356. Cambridge: Press på MIT.
- Araújo, Luísa, Patrícia Dinis da Costa, Salvo Flisi och Elena Soto Calvo (2015). *Språk och anställbarhet*. Luxemburg: Europeiska kommissionen – Gemensamma forskningscentrumet.
- Bane Mullarkey Ltd. (2009). *De ekonomiska fördelar som är förknippade med det iriska språket, som ökade till Galway City och Galway Gaeltacht*. Galway: Gaillimh den Gaeilge.
- Beadle, Shane, Martin Humburg, Richard Smith och Patricia Vale (2015). *Studie om språkkunskaper i främmande språk och anställbarhet*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Budría, Santiago och Pablo Swedberg (2012). *Effekten av språkkunskaper på invandrarnas inkomster i Spanien*, IZA diskussionsunderlag nr 6957. Bonn: Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit.
- CILT (2006). *ELAN: Konsekvenser för den europeiska ekonomin av brist på språkkunskaper i näringslivet inom företagen*. London: CILT, National Centre for Languages.
- Europeiska unionensråd (2008a). Rådets slutsatser av den 22 maj 2008 om flerspråkighet, *Europeiska unionens officiella tidning*, C 140, s. 14–15.
- Europeiska unionensråd (2008b). Rådets resolution av den 21 november 2008 om en europeisk strategi för flerspråkighet, *Europeiska unionens officiella tidning*, C 320 (16.12.2008), s. 1–3.
- Europeiska unionensråd (2010). Rådets slutsatser om språkkunskaper för att öka rörligheten, *Europeiska unionens officiella tidning*, C 372, s. 27–30.
- Europeiska unionensråd (2012). "Council Förordning (EU) nr 1260/2012 av den 17 december 2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd med avseende på tillämpliga översättningsarrangemang", *Europeiska unionens officiella tidning*, L 361, s. 89–92.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes och Gigliola Paviotti (2008a). *Flerspråkighet: mellan politiska mål och genomförande*. Bryssel: Europaparlamentet.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes och Gigliola Paviotti (2008b). *Flerspråkighet: mellan politiska mål och genomförande – bilagor*. Bryssel: Europaparlamentet.
- Danguy, Jérôme och Bruno Van Pottelsberghe de la Potterie (2011). "Kostnadsnyttoanalys av gemenskapspatentet", *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 2.2, s. 1–41.
- Di Paolo, Antonio och Aysit Tansel (2015). Återgå till språkkunskaper i ett utvecklingsland: The case of Turkey, *Journal of Development Studies* 51, s. 407–421.
- Dustmann, Christian (1994). "Speaking fluency, writing fluency and earnings of migrants", *Journal of Population Economics*, 7 (2), pp. 133–156.
- Dustmann, Christian och Francesca Fabbri (2003). Språkkunskaper och arbetsmarknad. Prestation av invandrare i Storbritannien", *The Economic Journal*, 113, s. 695717.

- Egger, Peter H. och Andrea Lassman (2016). "Kulturell intergration och exportvariation överlappar över olika länder", i Gazzola, Michele och Bengt-Arne Wickström (red.) *The Economics of Language Policy*, pp. 357–380. Cambridge: Press på MIT.
- Egger, Peter H. och Andrea Lassmann (2012). "Språklig effekt i internationell handel: A meta-analys", *Economics Letters*, 116, s. 121–124.
- Egger, Peter H. och Farid Toubal (2016). "Vanligt talat språk och internationell handel", i Ginsburgh, Victor och Shlomo Weber (red.) *Palgrave Handbook of Economics and Language*, pp. 263–289. Basingstoke: Det är Palgrave.
- EPO-HARMONISERINGSBYRÅN (2013). *Immateriellrättsintensiv industri: bidrag till ekonomisk utveckling och sysselsättning i Europeiska unionen. Analysrapport på branschnivå, september 2013*. Munchen-Alicante: Europeiska patentverket (EPO) och Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller)
- Eureval (2010). *Översättningens bidrag till det flerspråkiga samhället i Europeiska unionen*, Studier om översättning och flerspråkighet. Bryssel: Generaldirektoratet för översättning. Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (1999). *Medelinsamling – utvärdering av socioekonomiska program* (6 volymer). Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer.
- Europeiska kommissionen (2003). *Främja språkinläring och språklig mångfald: En handlingsplan 2004–2006*, KOM(2003) 449 slutlig. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2005). *En ny ramstrategi för flerspråkighet*, KOM(2005) 596 slutlig. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2007). *Rörlighet, ett instrument för fler och bättre arbetstillfällen: EU:s handlingsplan för rörlighet i arbetslivet (2007–2010)*, KOM(2007) 773 slutlig. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2008a). *EVALSED: Resurser för utvärdering av socioekonomisk utveckling*. Luxemburg: Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer.
- Europeiska kommissionen (2008b). *Grönbok – Migration & rörlighet: utmaningar och möjligheter för EU:s utbildningssystem*, KOM(2008) 423. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2008c). *Konsekvensbedömning. Följedokument till meddelandet "Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande"*, KOM(2008) 2444. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2008d). *En förteckning över gemenskapsåtgärder på området flerspråkighet och resultaten av det offentliga samrådet på internet. Följedokument till meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande*, SEK(2008) 2443. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2008e). *Flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande*, KOM(2008) 566 slutlig. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2009). *Integration av invandrarbarn i skolor i Europa*. Bryssel: Eurydice-Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2011a). *En inventering av gemenskapens åtgärder på området flerspråkighet – 2011 års uppdatering*, SEK(2011) 926. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2011b). *Språkguiden för europeiska företag. Framgångsrik kommunikation i din internationella handel* Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2011c). *Språkinläring på förskolenivå: att göra den effektiv*

och hållbar. En policyhandbok, SEK(2011) 928 slutlig. Bryssel: Europeiska kommissionen.

- Europeiska kommissionen (2011d). *Språk för jobb. Tillhandahålla flerspråkiga kommunikationsfärdigheter för arbetsmarknaden.*, Rapport från den tematiska arbetsgruppen "Languages for Jobs". En europeisk strategisk ram för allmän och yrkesinriktad utbildning. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2011e). *Kartläggning av bästa flerspråkiga affärsmetoder i EU.* Bryssel: Generaldirektoratet för översättning. Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2011f). *Rapport om genomförandet av rådets resolution av den 21 november 2008 om en europeisk strategi för flerspråkighet*, SEK(2011) 927. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012a). *Européer och deras språk*, särskild Eurobarometer 386. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012b). *Första europeiska undersökningen om språkkunskaper.* Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012c). *Språkkunskaper för anställbarhet, rörlighet och tillväxt*, som åtföljer dokumentet. Meddelande från kommissionen. "Att tänka om på utbildningsområdet: Investera i kompetens för bättre socioekonomiska resultat. SWD(2012) 372 final. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012d). *Språkkunskaper för anställbarhet, rörlighet och tillväxt. Som åtföljer dokumentet "Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic results"*, SWD(2012) 372 final. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012e). *En ny syn på utbildning: landanalys del I. Kompletterande Docimnet Rethinking Education: Investing i färdigheter för bättre socioekonomiska resultat*, SWD(2012) 377 final. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2012f). *En ny syn på Education: Investing om färdigheter för bättre socioekonomiska resultat*, COM(2012) 669 final. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europeiska kommissionen (2015). *Språkkunskaper i skolan och på arbetsplatsen. Nya bevis på nationella språkprov och om värdet av språkkunskaper på arbetsmarknaden.* Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Europaparlamentet (2008). "Europaparlamentets resolution av den 24 mars 2009 om flerspråkighet: en tillgång för Europa och ett gemensamt åtagande (2008/2225(INI)), *Europeiska unionens officiella tidning*, C 117 E, s. 59–64.
- Eurostat (2016). *Statistik över språkinläring*, Statistik från Eurostat.
- Fidrmuc, Jan och Jarko FIDRMUC (2015). "Utländska språk och handel: bevis från ett naturligt experiment", *empirisk ekonomi*, DOI 10.1007/s00181-015-0999-7.
- Fidrmuc, Jan, Victor Ginsburgh och Shlomo Weber (2010). "Scenarion bortom enhällighet: Skulle en kvalificerad majoritet av medlemsstaterna kunna minska bördan av flerspråkighet i Europa?", i Hanf, Dominik, Klaus Malacek och Elise Muir (red.) *Språk och europeisk integration*, s. 259–279. Bryssel: Det är Peter Lang.
- Gazzola, Michele (2014a). *Utvärdering av språkanvändningen. Teori och ansökan till flerspråkiga patentorganisationer.* Amsterdam: Det är John Benjamins.
- Gazzola, Michele (2014b). "Partecipazione, esclusione linguistica e traduzione: Una valutazione del regime languageo dell'Unione europea", *Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata*, 43 (2), s. 227–264.
- Gazzola, Michele (2015). "Identifiera och minska språkliga ojämlikheter i hanteringen av patentinformation i Europa", *World Patent Information*, (40), s. 43–50.
- Gazzola, Michele (2016). *Flerspråkig kommunikation för vem? Språkpolitik och rättvisa i*

Europeiska unionen", *Europeiska unionens politik*, DOI: 10.1177/1465116516657672.

- Gazzola, Michele (2016, kommande). Språkkunskaper och sysselsättningsstatus för vuxna invandrare i Europa", i Beacco, Jean-Claude, Hans-Jürgen Krumm, David Little och Philia Thalgott (red.) *Den språkliga integrationen av vuxna invandrare. Några lärdomar från forskning*. Berlin/Boston: Från Gruyter-Mouton.
- Gazzola, Michele (2016, i press). "Documenti e Orientamenti dell'Unione europea in materia di multilinguismo", i Caretti, Paolo och Giuseppe Mobilio (red.) *La lingua come fattore di integrazione sociale e politica*, pp. 99–131. Turin: Det är Giappichelli.
- Gazzola, Michele och François Grin (2013). Är ELF effektivare och rättvisare än översättning? An evaluation of the EU's flerspråkiga regime, *International Journal of Applied Linguistics*, 23 (1), s. 93–107.
- Gazzola, Michele, François Grin och Bengt-Arne Wickström (2016). "En kortfattad bibliografi över språkekonomi", i Gazzola, Michele och Bengt-Arne Wickström (red.) *The Economics of Language Policy*, pp. 53–92. Cambridge (MA): Press på MIT.
- Ginsburgh, Victor och Juan Prieto (2011). "Returns to foreign language of native workers in the EU", "Returns to foreign language of native workers in the EU", *Industrial and Labor Relations Review*, 64 (3), s. 599–618.
- Ginsburgh, Victor och Shlomo Weber (2005). "Language disenfranchisement in the European Union", *Journal of Common Market Studies*, 43.2, s. 273–286.
- Gobierno vasco (2016). *Värde och ekonomiska effekter av baskiska språket*. San Sebastian: Baskiens regering – Institutionen för utbildning, språkpolitik och kultur.
- Grin, François (1999). *Färdigheter och belöningar. Värdet av språk i Schweiz*. Fribourg: Universitetsutgåvor av Fribourg.
- Grin, François (2003). "Språkplanering och ekonomi", *aktuella frågor inom språkplanering*, 4 (1), s. 1–66.
- Gren, François, László Marác, Nike K. Pokorn och Peter A. Kraus (2014). "Rörlighet och inkludering i ett flerspråkigt Europa: Ett ståndpunktsdokument om MIME-projektet". Genève: Genève universitet <http://www.mime-project.org/resources/MIME-POSITIONPAPER-V4.pdf>
- Gren, François, Tom Moring, Durk Gorter, Johan Häggman, Dónall Ó Riagáin och Miguel Strubell (2003). *Stöd till minoritetsspråk i Europa*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Gren, François, Claudio Sfreddo och François Vaillancourt (2009). *Främmande språk i yrkesverksamhet*, projekt nr 405640–108630. Genève: Genève universitet www.elf.unige.ch
- Gren, François, Claudio Sfreddo och François Vaillancourt (2010). *Ekonomi på den flerspråkiga arbetsplatsen*. London: Det är Routledge.
- Gren, François och François Vaillancourt (1997). Flerspråkighetens ekonomi: Översikt och analytisk ram", *Annual Review of Applied Linguistics*, 17, s. 4365.
- Hagen, Stephen (2010). *ELAN-CAT-studien: En studie av användningen av språk för handel och handel i Katalonien*. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Hagen, Stephen (2011). *Rapport om språkhanteringsstrategier och bästa praxis i europeiska små och medelstora företag: Pimlico-projektet*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Hanf, Dominik, Klaus Malacek och Elise Muir (red.) (2010). *Språk och europeisk integration*. Bryssel: Det är Peter Lang.
- Harhoff, Dietmar, Karin Hoisl, Bettina Reichl och Bruno Van Pottelsberghe (2009). "Patentvalidering på landsnivå – rollen för avgifter och översättningskostnader", *Research Policy*, 38, s. 1423–1437.

- Hornberger, Nancy H. (2006). "Ramverk och modeller inom språkpolitik och språkplanering", i Ricento, Thomas (red.) *En introduktion till språkpolitik. Teori och metoder*, pp. 24–41. Oxford: Det är Blackwell.
- ICF Consulting Services (2015). *Språkundervisning och språkinläring i flerspråkiga klassrum*. Bryssel: Generaldirektoratet för utbildning och kultur. Europeiska kommissionen.
- ICF GHK (2014). *Språk inom allmän och yrkesinriktad utbildning: Slutlig jämförande analys av länder*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Knoepfel, Peter, Corinne Larrue, Frédéric Varone och Michael Hill (2007). *Analys av den offentliga politiken*. Bristol: Den politiska pressen. [Original: *Analys och styrning av den offentliga politiken* (andra utgåvan), Genève-Basel: Helbing & Lichtenhahn, 2006].
- Kraus, Peter A. (2008). En endimensionell mångfald? Den europeiska integrationen och språkpolitikens utmaning", i Arzoz, Xabier (red.) *Respektera språklig mångfald i Europeiska unionen*, s. 86–103. Amsterdam: Det är John Benjamins.
- Krzyzanowski, Michal och Ruth Wodak (2011). Politiska strategier och språkpolitik: Europeiska unionens Lissabonstrategi och dess konsekvenser för EU:s språk- och flerspråkighetspolitik, *språkpolitik*, 10, s. 115–136.
- Lacey, Joseph (2013). "Måste Europa vara schweiziskt? On the Idea of a Voting Space and the Possibility of a Multilingual Demos," *British Journal of Political Science*, pp. 1–22.
- Leslie, Derek och Joanne Lindley (2001). "The impact of language ability on employment and earnings of Britain's ethnic communities", *Economica*, 68, s. 587606.
- Marsh, David och Richard Hill (2009). *Studie om flerspråkighetens bidrag till kreativiteten*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- McCormick, Christopher (2013). "Länder med bättre engelska har bättre ekonomier", *Harvard Business Review*, 15 november.
- Mediakonsultgruppen (2011). *Undersökning av användningen av textning. Möjligheten att texta under textning för att uppmuntra inläring av främmande språk och förbättra behärskan det av främmande språk*. Bryssel: Generaldirektoratet för utbildning och kultur. Europeiska kommissionen.
- Melitz, Jacques (2008). Språk och utrikeshandel, *European Economic Review*, 52, s. 667–699.
- Ó Riagáin, Pádraig (2015). "En jämförande analys av mått på språkkunskaper i EB och nationella undersökningar", dokument som presenterades vid *Eurobarometerns symposium @ GESIS. Four Decades of Surveying Europe – Perspectives on Academic Research with the European Commission's Eurobarometer Surveys*, fredagen den 10 juli 2015, Köln, Tyskland, http://www.gesis.org/fileadmin/upload/events/EBSymposium/Poster/ORiagain_Poster.pdf
- Phillipson, Robert (2003). *Bara engelska Europa? Utmanande språkpolitik*. London: Det är Routledge.
- Priegnitz, Frauke (2014). "Zwischen englischsprachigem Studium und Landessprachigem Umfeld. Internationella Absolventen deutscher und Dänischer Hochschulen" PhD Thesis, Fakultät für Geisteswissenschaften Fachbereiche Sprache, Literatur, Medien & Europäische Sprachen und Literaturen der Universität Hamburg, Hamburg.
- Pym, Anthony, François Grin, Claudio Sfreddo och Andy Lung Jan Chan (2012). *Ställningen för översättningsyrket i Europeiska unionen*, Studier om översättning och flerspråkighet. Bryssel: Generaldirektoratet för översättning. Europeiska kommissionen.
- Rendon, Sílvio (2007). "Det katalanska premien: språk och sysselsättning i Katalonien", *Journal of Population Economics*, 20, s. 669–686.
- Rinsche, Adriane och Nadia Portera-Zanotti (2009). *Språkbranschens storlek i EU*.

Bryssel: Generaldirektoratet för översättning, Europeiska kommissionen.

- Saville, Nick och Esther Gutierrez Eugenio (2016). *Forskning för CULT-utskottet – Genomförande av den europeiska strategin för flerspråkighet – politik och genomförande på EU-nivå*. Bryssel: Europeiska unionen.
- Stevens, Anne (2010). *Undersökning av hur informations- och kommunikationsteknik (IKT) och nya medier påverkar språkinläringen*. Bryssel: Europeiska kommissionen.
- Stöhr, Tobias (2015). Återgång till yrkesmässig användning av främmande språk: Bevis från Tyskland, *Arbetsökonomi*, 32, s. 86–98.
- Troussel, Jean-Christophe och Julien Debussche (2014). *Översättning och immateriella rättigheter*. Bryssel: Generaldirektoratet för översättning. Europeiska kommissionen.
- Van der Jeught, Stefaan (2015). *EU:s språklag*. Groningen: Europa Law Publishing.
- Van Parijs, Philippe (2000). Jordens bottenvåning: Om de socioekonomiska konsekvenserna av språklig globalisering," *International Political Science Review/International Review of Political Science*, 21 (2), s. 217–233.
- Van Pottelsberghe, Bruno och Didier François (2009). "Kostnadsfaktorn i patentsystem", *Journal of Industry Competition and Trade*, 9, s. 329–355.
- Van Pottelsberghe, Bruno och Malwina Mejer (2010). "The London Agreement and the cost of patenting in Europe", *European Journal of Law and Economics*, 29 s. 211237.
- Vandenbrande, Tom (2006). *Rörlighet i Europa. Analys av 2005 års Eurobarometerundersökning om geografisk rörlighet och rörlighet på arbetsmarknaden*. Dublin: Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor.
- Williams, Donald R. (2011). "Flera språkanvändning och inkomster i Västeuropa", *International Journal of Manpower*, 32 (4), pp. 372–393.
- Zhang, Weiguo och Gilles Grenier (2013). "Hur kan språket kopplas till ekonomi?", *Språkproblem & Språkplanering*, 37 (3), pp. 203–226.

6 Bilagor

6.1 Utbildningsnivåer enligt Isced/ISCED 2011

Jämfört med ISCED (International Standard Classification of Education) = ISCED (International Standard Classification of Education) 1997, som hade sju utbildningsnivåer eller undervisningsnivåer, har ISCED 2011 9 utbildningsnivåer eller undervisningsnivåer, mellan 0 och 8 (högre utbildning är mer detaljerad):

- CITES 0: mödrautbildning = förskoleverksamhet (mindre än primärskolan)
- CITES 1: grundskoleutbildning
- CITES 2: grundskoleutbildning (franska högskolan)
- CITES 3: gymnasieutbildning (franska gymnasiet)
- CITES 4: icke-högre eftergymnasial utbildning
- CITES 5: kortare högskoleutbildning (2 år: BTS, DUT i Frankrike)
- CITES 6: licensnivå eller motsvarande
- CITES 7: masternivå eller motsvarande
- CITES 8: doktorandnivå eller motsvarande

6.2 Korrespondens mellan ISCED-nivåerna 2011 och ISCED 1997

Isced 2011 (från 2014)	ISCED 1997 (från 2013)
CITAT 01	*
CITAT 02	CITAT 0
CITAT 1	CITAT 1
CITAT 2	CITAT 2
CITAT 3 *	CITAT 3
CITAT 4 *	CITES 4
CITES 5	CITES 5
CITES 6	
CITES 7	
CITES 8	CITES 6
* innehållet i kategorin har ändrats något	
Källa: Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Correspondence_ISCED_2011—.3EISCED_1997	

6.3 Kunskaper i engelska bland EU-medborgare som är 15 år och äldre, 2012

Land	befolkning >15	Kunskaper i engelska som främmande språk			Totalt
		mycket bra	bra	Basiatt	
	a)	B)	C)	D)	e)°
Tyskland	64 409 146	9,00 %	26,00 %	21,00 %	56,00 %
Österrike	7 009 827	15,00 %	31,00 %	26,00 %	73,00 %
Belgien	8 939 546	14,00 %	24,00 %	15,00 %	52,00 %
Bulgarien	6 537 510	7,00 %	13,00 %	5,00 %	25,00 %
Cypern	6 604	31,00 %	31,00 %	12,00 %	73,00 %
Danmark	4 561 264	38,00 %	34,00 %	15,00 %	86,00 %
Estland	945 733	9,00 %	27,00 %	14,00 %	50,00 %
Finland	4 440 004	18,00 %	25,00 %	27,00 %	70,00 %
Frankrike	47 756 439	3,00 %	16,00 %	20,00 %	39,00 %
Grekland	8 693 566	19,00 %	19,00 %	13,00 %	51,00 %
Ungern	8 320 614	4,00 %	7,00 %	8,00 %	20,00 %
Irland	3 522 000	LN	LN	LN	100,00 %
Italien	51 862 391	4,00 %	21,00 %	8,00 %	34,00 %
Lettland	1 447 866	7,00 %	18,00 %	20,00 %	46,00 %
Litauen	2 829 740	5,00 %	17,00 %	15,00 %	38,00 %
Luxemburg	404 907	18,00 %	27,00 %	10,00 %	56,00 %
Malta	335 476	46,00 %	30,00 %	12,00 %	89,00 %
Nederländerna	13 371 980	28,00 %	52,00 %	10,00 %	90,00 %
Polen	32 413 735	7,00 %	15,00 %	1,00 %	33,00 %
Portugal	8 080 915	2,00 %	13,00 %	1,00 %	27,00 %
Tjeckien	9 012 443	8,00 %	16,00 %	4,00 %	27,00 %
Rumänien	18 246 731	7,00 %	14,00 %	10,00 %	31,00 %
Förenade kungariket	51 848 010	LN	LN	LN	100,00 %
Slovakien	4 549 955	7,00 %	13,00 %	5,00 %	26,00 %
Slovenien	1 759 701	17,00 %	25,00 %	18,00 %	59,00 %
Sverige	7 791 240	34,00 %	34,00 %	18,00 %	86,00 %
Totalt	408 879 069				
% av EU-medborgarna som talar engelska (utländska språk) per kompetensnivå		7 %	17 %	12 %	37 %
För vissa länder är summan av procentsatserna i kolumnerna b, c och d inte lika med 100 % på grund av att svar saknas.					
LN = talare som har sitt modersmål. För enkelhetens skull sätter vi 100 % infödda talare eller motsvarande talare i Storbritannien och Irland (se Gazzola och Grin 2013: 105 för diskussion). Våra uppskattningar måste därför ses som en övre gräns.					
Källa: Gazzola och Grin (2013)					

6.4 Andelen utestängda från språk i 25 EU-länder, invånare i åldern 25–64 år, 2013

Land	Språkordning							
	Engelska seul		3 språk		6 språk		totalt flerspråkighet	
	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR	ALTERNATIV TVISTLÖSNING	RDR*
Österrike	33	82	0	7	0	6	0	6
Belgien	51	87	22	47	21	46	1	4
Bulgarien	77	95	72	94	71	94	8	8
Cypern	20	65	20	64	20	64	0	11
Tjeckien	64	92	46	90	45	90	0	1
Danmark	9	66	8	64	8	63	0	3
Estland	42	88	36	87	36	87	10	26
Finland	11	74	10	73	10	73	0	2
Frankrike	52	93	1	5	1	5	1	4
Tyskland	34	89	0	6	0	5	0	5
Grekland	48	89	46	88	46	88	1	6
Ungern	76	94	66	92	66	92	0	0
Irland	0	0	0	0	0	0	0	0
Italien	55	95	43	92	0	3	0	3
Lettland	51	92	41	91	40	91	3	36
Litauen	63	93	52	92	41	85	0	9
Luxemburg	14	84	2	11	2	10	2	9
Malta	11	50	11	49	10	48	0	0
Polen	68	95	57	93	0	0	0	0
Portugal	57	90	47	86	42	84	0	1
Slovenien	36	81	23	77	21	74	1	10
Slovakien	66	95	49	92	48	92	0	0
Spanien	69	94	62	91	0	6	0	6
Sverige	12	62	12	61	11	60	1	8
Förenade kungariket	0	0	0	0	0	0	0	0

Resultaten anges i procent

För att kompensera för bristen på adekvata uppgifter i Irland och Storbritannien har vi antagit att alla invånare i dessa två länder antingen har engelska som modersmål eller är mycket kompetenta på engelska som främmande språk. Därför är uteslutningsgraden noll.

Det positiva värdet av den relativa utestängningsgraden i samband med flerspråkig politik i olika länder beror på att det finns minoriteter eller invånare av utländskt ursprung med begränsad kapacitet på det officiella språket i bosättningslandet.

Källa: Eurostats AES 2013, i Gazzola (2016)